

BIJSTANDSVERDEEL- MODEL 2025

TECHNISCH ACHTERGRONDDOCUMENT ACTUALISATIEFASE

NOTITIE

seo • economisch onderzoek

AUTEURS

WOUTER VERMEULEN, JOERI ATHMER, BENJAMIN VAN CASTEREN, MENNO POMP, TIM SCHWARTZ (SEO ECONOMISCH ONDERZOEK), MARTEN MIDDELDORP, FRANCINE BUREMA, JORAN VELDKAMP, ARON JOOSSE (ATLAS RESEARCH)

IN OPDRACHT VAN

MINISTERIE VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELENHEID

AMSTERDAM, SEPTEMBER 2024

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3	
2	Actualisatie van het gegevensbestand	5	
	2.1	Mogelijkheden voor actualisatie	5
	2.2	Regulier onderhoud van de volumecomponent	7
	2.3	Regulier onderhoud van de prijscomponent	8
	2.4	Conclusie	8
3	Ontwikkelingen sinds de actualisatie van Model 2024	9	
	3.1	Ontwikkeling in bijstandsafhankelijkheid	9
	3.2	Ontwikkeling in de prijs per uitkering	14
	3.3	Conclusies	18
4	Geactualiseerde voorspelling	19	
	4.1	Volumecomponent	19
	4.2	Prijscomponent	23
	4.3	Plausibiliteit	27
	4.4	Verklarende analyse van objectieve budgetmutaties	31
	4.5	Conclusies	36
5	Voorlopige budgetverdeling	37	
	5.1	Berekening van het budget voor bijstandsuitkeringen	37
	5.2	Afwijking in euro's	38
	5.3	Budgetmutaties	40
	5.4	Conclusies	42
	Referenties	43	
	Bijlage A Gehanteerde normbedragen	44	

1 Inleiding

Met de komst van de Wet werk en bijstand (WWB) in 2004 werden gemeenten volledig financieel verantwoordelijk voor de uitvoering van de bijstand. Zij ontvangen hiervoor een budget vanuit het Rijk. Gemeenten mogen overschotten op hun budget behouden en worden zo gestimuleerd tot effectief beleid om de bijstandsuitgaven zo laag mogelijk te houden. Voor de bepaling van het budget is het van belang om een verdeelmodel te hebben dat, gegeven objectieve kenmerken, een zo goed mogelijke inschatting maakt van de noodzakelijke bijstandsuitgaven van een gemeente.

Het ministerie van SZW werkt met een objectief verdeelmodel om de noodzakelijke bijstandsuitgaven in te schatten. Het model bestaat uit twee delen: de ontvangst van een uitkering (volumecomponent) en de hoogte van de uitkering (prijscomponent). De volumecomponent schat de kans op bijstand van een huishouden in op basis van objectieve factoren. De prijscomponent schat de hoogte van de uitkering, als fractie van het wettelijke normbedrag voor het huishouden, in op basis van objectieve factoren. De combinatie van de volume- en de prijscomponent resulteert in een voorspeld bijstandsbudget voor ieder huishouden. De som van deze voorspelde budgetten over alle huishoudens in een gemeente geeft een voorspeld gemeentelijk budget.

Onderzoeksvraag

Het ministerie van SZW wil het bijstandsverdeelmodel jaarlijks opnieuw laten schatten en actualiseren op basis van zo recent mogelijke data. Het uitgangspunt is om het verdeelmodel stabiel te houden. Regulier onderhoud kan nodig zijn, bijvoorbeeld wanneer definities in de brondata wijzigen. Gemaakte keuzes in het reguliere onderhoud en gevolgen daarvan voor de budgetverdeling dienen zoveel mogelijk in beeld te worden gebracht.

Onderzoeksaanpak actualisatiefase

In de schattingsfase is een analysebestand samengesteld met daarin de bijstandsafhankelijkheid op huishoudensniveau en allerlei achtergrondkenmerken van het huishouden, zoals huishoudenssamenstelling, vermogen, uitkeringsafhankelijkheid, leeftijd, migratieachtergrond en zorggebruik. Hieraan zijn regiokenmerken gekoppeld die van invloed zijn op het bijstandsgebruik. In de schattingsfase is de prijscomponent van het model beperkt aangepast vanwege een verhoging van de leeftijdsgrens van kostendelers van 21 naar 27 jaar, zie Vermeulen et al. (2024a). In de actualisatiefase wordt dit bestand geactualiseerd naar een meer recente peildatum. Voor de meeste kenmerken is dit 31 december 2023.

Het objectieve budget wordt berekend door de gewichten uit de schattingsfase toe te passen op de geactualiseerde kenmerken. Voor het reguliere budget wordt dit gecombineerd met een budget op basis van historische lasten voor kleine gemeenten, een budget voor instellingsbewoners, een budget voor dak- en thuislozen en een budget voor loonkostensubsidie. De plausibiliteit van de uitkomsten is op verschillende manieren getoetst en de veranderingen ten opzichte van het budget voor 2024 zijn in kaart gebracht.

Opbouw van deze rapportage

Deze notitie beschrijft de actualisatiefase. Het volgende hoofdstuk gaat over de actualisatie van het analysebestand en het reguliere onderhoud dat daar in dit stadium voor nodig was. Hoofdstuk 3 gaat in op ontwikkelingen in bijstandsgebruik en modelkenmerken sinds het schatten van Model 2024. Hoofdstuk 4 past de gewichten uit de schattingsfase toe op dit geactualiseerde bestand en berekent de objectieve budgetverdeling. Dit hoofdstuk bevat ook een verklarende analyse van de objectieve budgetmutaties. De verdeling van het reguliere budget wordt besproken in Hoofdstuk 5. Bijlage A bevat de gehanteerde normbedragen.

Andere rapportages over de vaststelling van de bijstandsbudgetten voor 2025

Tegelijk met deze notitie verschijnen er een aantal andere rapportages over de vaststelling van de bijstandsbudgetten voor 2025. Vermeulen et al. (2024a) beschrijven de schattingsfase van het onderzoek waarin de gewichten voor het bijstandsverdeelmiddel worden geschat en brengen de plausibiliteit van de resultaten in beeld. Deze eerste notitie licht ook de effecten van de aanpassing in de leeftijdsgrens voor de kostendelersnorm toe. De notitie die nu voor u ligt doet verslag van de actualisatiefase van het traject, waarin de geschatte gewichten worden toegepast op gegevens die zo actueel mogelijk zijn om tot een berekening van de budgetten te komen. De notitie laat ook zien hoe de budgetten veranderen ten opzichte van de verdeling voor 2024 en hoe deze budgetten zich verhouden tot uitgaven in 2023. Samen vormen de twee notities de technische achtergronddocumentatie voor de vaststelling van de bijstandsbudgetten voor 2025. Daarnaast verschijnt een hoofdrapport dat de belangrijkste uitkomsten en veranderingen ten opzichte van de verdeling in 2025 op een toegankelijke manier beschrijft (Vermeulen et al., 2024b). Een interactieve budgettool geeft cijfermatig inzicht in de totstandkoming van de budgetten op gemeenteniveau.¹

¹ Deze tool is [hier](#) te vinden.

2 Actualisatie van het gegevensbestand

Het verdeelmodel voor 2025 is geschat op basis van gegevens met peildatum begin januari 2022. Voor de vaststelling van de bijstandsbudgetten voor 2025 wordt gebruikgemaakt van zo actueel mogelijke gegevens. Op deze manier wordt rekening gehouden met het feit dat de bevolkingssamenstelling in een gemeente kan wijzigen waardoor de bijstandsafhankelijkheid in een gemeente mogelijk verandert. De meest recente peildatum waarvoor een groot deel van de integrale gegevens beschikbaar is, is 31 december 2023.

Het grootste gedeelte van de modelkenmerken kan naar deze peildatum worden geactualiseerd. Voor een aantal kenmerken is dit echter niet mogelijk. De volgende paragraaf licht dit nader toe. Net als in de schattingsfase is het daarbij niet altijd mogelijk om identieke procedures te volgen als in voorgaande jaren. Dit komt omdat een aantal kenmerken - om uiteenlopende redenen - niet op dezelfde manier samengesteld kunnen worden. Bovendien is het in sommige gevallen wenselijk om een aanpassing te doen. De tweede paragraaf van dit hoofdstuk bespreekt dit reguliere onderhoud voor zowel de volume- als prijscomponent.

2.1 Mogelijkheden voor actualisatie

Tabel 2.1 geeft een overzicht van de gebruikte gegevens in het model en of deze geactualiseerd kunnen worden. De laatste kolom bevat de gebruikte (geactualiseerde) peildatum.

Tabel 2.1 Het grootste gedeelte van de modelkenmerken kan geactualiseerd worden

Kenmerk	Actualisatie mogelijk?	Peildatum
Huishoudenssamenstelling (alleenstaand, paar, eenouder, etc.)	Ja	31 dec 2023
Persoonskenmerken (leeftijd, herkomstland)	Ja	31 dec 2023
WW- en ANW-uitkering	Ja	31 dec 2023
AO-uitkering	Ja	31 dec 2023
Ziektewet, wachtgeld en pensioenuitkering	Ja	31 dec 2023
Student	Ja	1 okt 2023
Adressen van personen (om gemeente te bepalen)	Ja	31 dec 2023
Zorgkosten	Deels	Heel 2021
Medicijngebruik	Deels	Heel 2022
Human Capital Index	Ja	1 okt 2022 en 2018 t/m 2022
(V)SO/PrO onderwijs	Ja	2012 t/m 2023
Corporatiewoning	Ja	31 dec 2023
Standplaats	Ja	31 dec 2023
Vermogen	Nee	1 jan 2022
Bijstandsontvangst (bijstand, IOAW, IOAZ, etc.)	Ja	31 dec 2023
Regionale kenmerken		
Beschikbaarheid van werk	Ja	1 jan 2023

Beschikbaarheid van laaggeschoold werk	Ja	1 jan 2023
Werken onder niveau	Ja	1 jan 2023
Overlast in de buurt	Nee	1 jan 2022
Aandeel bbv in een buurt waar werken niet de norm is	Ja	1 jan 2023

De tabel geeft aan of actualisatie van de gegevens mogelijk is ten opzichte van de gegevens die zijn gebruikt voor de schatting van Model 2025.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research

2.1.1 Huishoudkenmerken

Gegevens over huishoudenssamenstelling (eenouder-moeder/-vader, alleenstaand, paar, overig huishouden of thuiswonend meerderjarig kind), leeftijd, herkomst, WW, ANW, bijstand, AO, ZW, Wachtgeld, pensioen, woonadressen, corporatiewoningen, standplaatsen en bijstandsgegevens kunnen geactualiseerd worden naar 31 december 2023.² Het kenmerk Student heeft na actualisatie de peildatum 1 oktober 2023. Voor de factor speciaal of praktijkonderwijs wordt gekeken naar mensen die tussen schooljaar 2012/2013 en schooljaar 2022/2023 dit type onderwijs volgden, maar in schooljaar 2023/2024 niet meer. Gegevens over medicijngebruik kunnen geactualiseerd worden naar 2022. Zorgkosten en zorggebruik op persoonsniveau zijn geactualiseerd naar 2021.

Voor personen die in 2022 of 2023 in Nederland zijn gekomen (bijvoorbeeld door immigratie), zijn in 2021 geen zorggegevens bekend, zij vallen dus niet onder de groep met hoge zorgkosten en/of ggz-kosten. Personen die in 2023 in Nederland zijn gekomen, zijn aan de referentiegroepen 'medicijnen uit minder dan 4 hoofdgroepen' en 'geen gebruik van medicijnen tegen verslaving, depressie en psychose, epilepsie en pijn of bipolaire stoornis' toegekend. Voor deze personen is immers geen informatie beschikbaar in 2022, het jaar waarop deze kenmerken zijn gebaseerd.

Gegevens van vermogen op huishoudensniveau worden gebaseerd op de schattingsfase en vervolgens omgerekend naar de situatie op het peilmoment van de actualisatiefase. In het gegevensbestand voor de schattingsfase zijn persoonskenmerken omgerekend naar huishoudensniveau, door het aantal personen in een huishouden dat tot de doelpopulatie behoort te delen door het totaal aantal personen in de doelpopulatie in dat huishouden. Koppeling van niet-geactualiseerde gegevens op huishoudensniveau (vermogen) is lastiger, omdat daarbij inconsistenties kunnen optreden. Een huishouden kan van samenstelling gewijzigd zijn. Iemand die op 31 december 2023 alleenstaand is, kan op 1 januari 2022 nog een paar hebben gevormd. Het huishoudvermogen uit 2022 slaat dan op het vermogen van het paar. Om het huishoudvermogen eind 2023 in te schatten is allereerst voor iedereen in 2022 een persoonlijk vermogen berekend. Dit is gedaan door het huishoudvermogen in 2022 te verdelen over de volwassen huishoudleden (met uitzondering van thuiswonende meerderjarige kinderen). Het huishoudvermogen in 2023 is dan de som van de persoonlijke vermogens in 2022 voor de mensen die op 31 december 2023 samen een huishouden vormen. Deze berekeningswijze sluit aan bij de actualisatie van eerdere modeljaren (zie Tempelman et al., 2016 voor meer uitleg). Er blijven huishoudens over waarvoor in het geheel geen gegevens

² Voor het woningbezit geldt dat het CBS alleen op peildatum 1 januari het bezit (corporatiewoning, koopwoning, huurwoning, etc.) bepaalt. Dit betekent dat bekend is op welk adres een huishouden op 31 december 2023 woont, maar dat de eigendomssituatie van dat adres op 1 januari 2023 is bepaald. In de cijfers voor de actualisatie van Model 2024 zat een fout in de cijfers voor het kenmerk Corporatiewoning. Dit speelde vooral in gemeente IJsselstein. Het CBS heeft deze fout hersteld en de budgetverdeling is hier na publicatie van de rapportages over Model 2024 op aangepast. In deze rapportage nemen we echter de onaangepaste cijfers over die in de rapportage van vorig jaar stonden. Dit heeft geen gevolgen voor de budgetverdeling.

beschikbaar zijn, bijvoorbeeld omdat zij alleenstaand zijn en in 2022 of 2023 zijn geïmmigreerd. Deze huishoudens zijn toegekend aan de referentiegroep 'geen vermogen'.

Recente toestroom van Oekraïense vluchtelingen niet in analysebestand

De toestroom van Oekraïense vluchtelingen vanaf 24 februari 2022 nemen we niet op in het analysebestand. Deze groep heeft namelijk recht op leefgeld en dit sluit hen uit van het recht op bijstand. Dit speelde nog niet bij de schattingsfase van dit onderzoek omdat we daar naar de Nederlandse populatie van januari 2022 kijken. Oekraïners kunnen sinds 24 februari 2022 in Nederland bescherming krijgen onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming van de Europese Unie.³ Een aanvraag voor verblijf onder deze richtlijn verloopt anders dan een asielaanvraag; iemand uit Oekraïne gaat niet langs Ter Apel maar schrijft zich in bij een gemeente en doet de asielaanvraag bij de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). De IND controleert of iemand aan de voorwaarden van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming voldoet en voorziet de aanvrager van een verblijfsdocument. Hiermee heeft de Oekraïense vluchteling onder andere recht op verblijf in een gemeentelijke opvanglocatie en leefgeld.

2.1.2 Regionale kenmerken

Voor de schatting van Model 2025 werden regionale kenmerken gebruikt met peildatum 1 januari 2022 in de gemeente-indeling van 2022. Voor de bepaling van de budgetten worden die kenmerken, behalve Overlast in de buurt, geactualiseerd naar peilmoment 1 januari 2023, in de gemeente-indeling van 2023. Dit jaar is er geen onderhoud gepleegd aan de regionale kenmerken. De doorontwikkeling van deze kenmerken vond plaats in Model 2024. Deze staan beschreven in het rapport over de doorontwikkeling van Model 2024 (Vermeulen et al., 2023a).

2.2 Regulier onderhoud van de volumecomponent

2.2.1 Onderhoud aan huishoudkenmerken

Kenmerken zijn in het geactualiseerde analysebestand doorgaans op precies dezelfde manier gespecificeerd als in de schattingsfase. Er zijn alleen enkele beperkte wijzigingen aan een aantal huishoudkenmerken, vanwege de volgende redenen:

1. het is wenselijk om factoren anders te definiëren;
2. de brongegevens hebben wijzigingen ondergaan.

Wenselijk om factoren anders te definiëren

- Praktijk- en speciaal onderwijs

Deze factor betreft het aantal mensen van 18 jaar tot AOW-leeftijd in het huishouden dat speciaal of praktijkonderwijs heeft gevolgd in het verleden, maar dat nu niet meer doet. In de schattingsfase was dit gebaseerd op degenen die praktijk- of speciaal onderwijs volgden tussen de schooljaren 2010/2011 en 2020/2021 en niet in schooljaar 2021/2022. Het is wenselijk om zo ver mogelijk terug in de tijd te kijken voor de operationalisatie van deze factor, maar de bestanden zijn pas volledig vanaf 2010. Voor de actualisatiefase schuiven wij de periode standaard twee jaar op en houden de lengte ervan gelijk aan de schattingsfase. Voor Model 2025 is het mogelijk om een jaar extra onderwijsvolgers mee te nemen. Het gaat nu dus om mensen in het huishouden die praktijk- en speciaal onderwijs gevolgd hebben tussen schooljaren 2012/2013 en 2022/2023 en niet in schooljaar 2023/2024.

³ Zie [Oorlog in Oekraïne | IND](#) voor verdere toelichting.

- Human Capital Index

De Human Capital Index is een gecombineerde maat op basis van opleidingsniveau of arbeidsinkomen in de afgelopen vijf jaar. Afhankelijk van de leeftijd van personen wordt gebruikgemaakt van opleidingsniveau of arbeidsverleden. Ook hiervoor geldt dat de onderwijsregistratie nu voor een jaar volledig is. De gehanteerde leeftijdsgrens is daarom met een jaar opgeschoven. Dat betekent dat nu onderscheid wordt gemaakt tussen de leeftijdsklassen 19- tot 36-jarigen, 36- tot 50-jarigen en 50 jaar tot de AOW-gerechtigde leeftijd. Er wordt uitgegaan van drie leeftijdsgroepen, omdat de kwaliteit en beschikbaarheid van onderwijsgegevens tussen deze groepen verschillen. Voor de jongste groep (19-36 jaar) zijn alle opleidingsniveaus (laag, midden, hoog) gebaseerd op het geregistreerde opleidingsniveau. Voor de middelste groep (36-50 jaar) is enkel het hoge opleidingsniveau gebaseerd op het daadwerkelijke opleidingsniveau, de categorieën laag en midden zijn gebaseerd op het arbeidsverleden. Voor de oudste groep (50 - AOW-gerechtigde leeftijd) zijn alle drie opleidingsniveaus gebaseerd op het arbeidsverleden.

2.3 Regulier onderhoud van de prijscomponent

De reguliere wijzigingen in de bronbestanden ten aanzien van de bijstandsbestanden in de volumecomponent gelden ook voor de prijscomponent. In het bijzonder is er onderhoud gepleegd aan de HCI-variabele en het kenmerk Praktijk- en speciaal onderwijs, zoals beschreven in de vorige paragraaf. Verder is de prijscomponent in de schattingsfase beperkt aangepast vanwege de verhoging van de leeftijdsgrens van kostendelers van 21 naar 27 jaar per 1 januari 2023. Het peilmoment van de normbedragen bij de berekening van de fractie van het normbedrag sluit vanaf dit modeljaar aan bij het peiljaar van de daadwerkelijke bijstandsbedragen die huishoudens ontvangen. Bij het voorspellen van de bijstandsbedragen van huishoudens gebruiken we in lijn met voorgaande jaren wel de meest recente normbedragen (zie Vermeulen et al., 2024a).

2.4 Conclusie

Het reguliere onderhoud voor in de actualisatiefase van Model 2025 bevat enkele kleine aanpassingen. De beschikbaarheid van extra jaren aan gegevens maakt aanpassing van de Human Capital Index en het kenmerk Praktijk- en speciaal onderwijs wenselijk.

3 Ontwikkelingen sinds de actualisatie van Model 2024

Dit hoofdstuk laat zien hoe het bijstandsgebruik en de kenmerken in het verdeelmodel veranderd zijn ten opzichte van het geactualiseerde gegevensbestand voor Model 2024. Voor de volumecomponent vergelijken we daarom voor zover mogelijk cijfers eind 2023 (input voor de actualisatie van Model 2025) met cijfers eind 2022 (input voor de actualisatie van Model 2024). De prijs per uitkering wordt berekend over het hele jaar, dus hiervoor vergelijken we 2023 met 2022.

De volgende paragraaf toont ontwikkelingen in bijstandsafhankelijkheid en in de kenmerken op huishoud- en regioniveau die de kans op bijstand verklaren. Paragraaf 3.2 gaat in op ontwikkelingen in de prijs per uitkering. Paragraaf 3.3 concludeert.

3.1 Ontwikkeling in bijstandsafhankelijkheid

Het beroep op een bijstandsuitkering is tussen eind 2022 en eind 2023 gedaald. Tabel 3.1 laat zien dat Nederland eind 2023 ongeveer 7,5 miljoen huishoudens telde, exclusief instellingsbewoners, dak- en thuislozen, huishoudens met uitsluitend LKS en Oekraïense vluchtelingen vanaf 24 februari 2022. Hun gemiddelde bijstandskans was 4,7 procent ten opzichte van 4,8 procent eind 2022.

Tabel 3.1 Bijstandskans daalt licht naar 4,7 procent

Kenmerken	Eind 2023		Eind 2022	
	Aantal hh	Bijstandskans	Aantal hh	Bijstandskans
Totaal	7.471.477	4,7%	7.434.986	4,8%
Huishoudtypen				
Alleenstaande	2.242.061	8,2%	2.209.634	8,7%
Eenouder-moeder, jongste kind tot 5	71.371	23,4%	73.342	24,1%
Eenouder-moeder, jongste kind 5-12	115.369	18,1%	118.709	18,0%
Eenouder-moeder, jongste kind 12-18	113.380	14,4%	115.228	14,7%
Eenouder-moeder, jongste kind 18+	149.876	13,1%	146.157	12,9%
Eenouder-vader, jongste kind tot 5	3.939	6,7%	3.786	7,2%
Eenouder-vader, jongste kind 5-12	16.504	6,6%	16.435	6,9%
Eenouder-vader, jongste kind 12-18	26.940	5,6%	27.002	5,8%
Eenouder-vader, jongste kind 18+	57.115	3,5%	55.444	3,4%
Paar, jongste kind 18-	1.466.343	2,3%	1.477.664	2,3%
Paar, jongste kind 18+	473.474	1,5%	473.646	1,4%
Paar zonder kinderen	1.268.852	1,4%	1.250.798	1,5%
Thuiswonend meerderjarig kind	1.422.189	1,7%	1.429.724	1,7%
Overig huishouden	41.598	4,0%	37.417	4,6%

Leeftijdsgroepen				
18- tot 20-jarige in hh	414.561	1,1%	427.088	1,1%
20- tot 25-jarige in hh	1.096.183	2,0%	1.088.967	2,3%
25- tot 30-jarige in hh	988.697	3,1%	981.756	3,1%
30- tot 40-jarige in hh	1.725.294	4,1%	1.707.432	4,2%
40- tot 50-jarige in hh	1.596.437	5,0%	1.611.359	5,1%
50-jarige tot AOW-leeftijd in hh	2.580.573	6,6%	2.559.713	6,8%
Woonsituatie				
Corporatiewoning	1.860.228	16,0%	1.835.772	16,3%
Standplaats	12.151	14,4%	12.205	14,8%
Herkomst				
met herkomst Turkije in hh	244.852	8,9%	235.715	9,3%
met herkomst Suriname in hh	226.453	8,1%	225.079	8,6%
met herkomst Cariben in hh	116.841	9,7%	114.367	10,4%
met herkomst Marokko in hh	213.783	12,7%	207.931	13,4%
met herkomst Ghana in hh	17.190	10,7%	16.768	11,6%
met herkomst Somalië of Eritrea in hh	34.226	30,0%	32.105	31,7%
met herkomst overig Afrika in hh	159.338	12,8%	152.670	13,6%
met herkomst Afghanistan in hh	28.097	22,8%	26.697	22,9%
met herkomst Irak in hh	35.528	25,2%	34.527	26,7%
met herkomst Syrië in hh	69.629	45,2%	60.419	45,1%
met herkomst Iran in hh	34.511	17,0%	32.524	18,6%
met herkomst China in hh	70.186	2,9%	66.461	3,3%
met herkomst India in hh	46.437	1,1%	42.552	1,3%
met herkomst voormalig Joegoslavië in hh	55.135	7,5%	53.793	8,1%
met herkomst voormalige Sovjet-Unie in hh	85.276	5,4%	121.236	3,9%
met herkomst overig Europa in hh	793.002	2,3%	769.283	2,5%
met herkomst overig Azië in hh	354.239	4,8%	350.906	4,7%
met herkomst overig Amerika en Oceanië in hh	190.738	3,7%	182.902	4,0%
Opleidingsniveau				
HCI-laag in hh	1.992.443	14,1%	2.050.323	14,6%
HCI-midden in hh	4.026.473	1,0%	4.005.890	0,9%
HCI-hoog in hh	2.567.800	0,6%	2.525.534	0,5%
(V)SO/PrO in hh	133.076	8,3%	120.176	9,7%
Gezondheidsindicatoren				
Zorgkosten onbekend	473.270	6,0%	492.059	5,0%
Zorgkosten boven € 5.000	745.531	8,1%	714.508	9,6%
Verleden met zorgkosten boven de € 5.000	2.658.297	6,8%	2.859.924	6,9%
Gebruik ggz	579.284	9,4%	559.262	11,1%
Verleden met ggz-kosten	2.387.951	7,2%	2.415.133	7,7%

Medicijnen tegen verslaving	37.951	18,9%	40.876	20,5%
Medicijnen tegen depressie	661.257	9,0%	651.627	9,7%
Medicijnen tegen psychose/bipolaire stoornis	213.264	15,1%	212.705	17,0%
Medicijnen tegen epilepsie en pijn	325.306	12,5%	325.821	13,4%
Medicijngebruik uit < 4 hoofdgroepen	6.852.276	3,7%	6.850.439	3,9%
Medicijngebruik uit 4 of 5 hoofdgroepen	959.889	7,6%	915.496	8,1%
Medicijngebruik uit 6 of 7 hoofdgroepen	297.416	11,1%	280.347	11,8%
Medicijngebruik uit 8 of meer hoofdgroepen	75.729	14,8%	70.032	15,4%
Zorgkosten voor hulpmiddelen	903.316	6,7%	853.617	7,2%
Ziekenhuiskosten	4.404.962	5,0%	4.118.584	5,4%
Bovengemiddelde huisartskosten	2.426.900	6,1%	2.309.458	6,6%
Stapeling van problematiek				
Herkomstland met verhoogde kans op bijstand in hh in hh & 50 tot AOW-leeftijd in hh	346.997	21,5%	339.668	21,6%
Herkomstland met verhoogde kans op bijstand in hh & gezondheidsproblemen in hh	414.945	19,3%	393.706	20,7%
HCI laag in hh & gezondheidsproblemen in hh	865.127	17,8%	858.457	19,0%
Voormalig studenten & psychproblematiek in hh	90.438	6,7%	83.680	7,5%
Niet-rechthebbenden				
Alleenstaande, vermogen > € 6.295 (2022), € 6.505 (2023)	820.565	1,4%	785.981	1,6%
Alleenstaande, vermogen t/m € 6.295 (2022), € 6.505 (2023) & overwaarde > € 53.100 (2022), € 54.900 (2023)	113.038	2,0%	88.508	2,4%
Paar, vermogen > € 12.590 (2022), € 13.010 (2023)	3.205.968	0,4%	3.140.421	0,4%
Paar, vermogen > € 12.590 (2022), € 13.010 (2023) & overwaarde > € 53.100 (2022), € 54.900 (2023)	700.470	0,6%	576.002	0,7%
Student (mbo/hbo/wo) in hh	1.066.282	0,5%	1.096.476	1,0%
WW-uitkering in hh	134.748	1,3%	123.313	1,4%
AO-uitkering 15-80% in hh	97.697	1,4%	99.785	1,5%
AO-uitkering 80-100% in hh	539.835	2,7%	529.794	2,8%
ANW-uitkering in hh	18.247	0,7%	18.744	0,8%
ZW of wachtgeld in hh	108.538	2,5%	95.701	4,9%
Pensioenuitkering in hh	366.659	2,4%	203.241	2,9%
Vraagkant				
Relatief weinig personen werken onder niveau in PC4-gebied	1.080.814	5,3%	1.004.034	5,4%
Relatief veel personen werken onder niveau in PC4-gebied	867.028	5,4%	1.002.446	5,6%
Relatief weinig beschikbaarheid van werk in PC4-gebied	1.034.218	4,7%	1.067.684	4,7%

Relatief veel beschikbaarheid van werk in PC4-gebied	1.206.173	4,9%	1.196.681	5,1%
Buurteffecten				
Relatief weinig inwoners in buurt waar werken niet de norm is in gemeente	848.067	1,3%	872.609	1,5%
Relatief veel inwoners in buurt waar werken niet de norm is in gemeente	1.018.673	12,4%	987.656	12,9%
Relatief weinig overlast in de buurt	1.081.805	1,8%	1.069.409	1,8%
Relatief veel overlast in de buurt	1.410.507	8,7%	1.404.357	9,2%

De tabel geeft het aantal huishoudens en de kans op bijstand weer naar achtergrondkenmerken voor de jaren 2023 en 2022 (peildatum eind december). Bij de regiokenmerken spreken we over relatief weinig/veel wanneer het kenmerk standaarddeviatie lager/hoger scoort dan het gemiddelde.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

Huishoudkenmerken

Tabel 3.1 laat zien dat de verschillen in de feitelijke bijstandskansen naar type huishouden tussen eind 2022 en eind 2023 over het algemeen stabiel zijn. Een relatief sterke stijging in de kans op bijstand is zichtbaar bij huishoudens die afkomstig zijn uit de voormalige Sovjet-Unie. Dit heeft te maken de instroom van Oekraïense vluchtelingen. Deze groep zit in de cijfers van eind 2022, maar niet meer in de cijfers van eind 2023. Zij ontvangen leefgeld in plaats van een bijstandsuitkering (zie Hoofdstuk 2).⁴ Doordat deze groep met een bijstandskans van nul in de cijfers van eind 2023 niet meer meetelt, neemt de gemiddelde bijstandskans voor de groep die overblijft toe.

Verder vindt een relatief grote daling plaats in bijstandskans bij huishoudens met één of meerdere personen met een Ziektewetuitkering of wachtgeld. Dit komt doordat in Model 2024 deze gegevens niet geactualiseerd konden worden. Zo namen we als peildatum voor de Ziektewetuitkering eind 2021 en voor wachtgeld eind 2020. Als de uitkering daarna stopt, kan dat betekenen dat er eind 2022 wel weer recht op bijstand was. In het huidige modeljaar gebruiken we wel peildatum eind 2023 voor de Ziektewetuitkering en wachtgeld. Dit sluit aan bij het peilmoment van de bijstandsuitkering. Daardoor heeft waarschijnlijk een minder groot deel van deze groep recht op bijstand, wat zich vertaalt in een lagere bijstandskans.

Daarnaast zien we een relatief grote stijging in het aantal huishoudens met één of meerdere personen met een pensioenuitkering. Dit heeft ook met het peilmoment van vorig modeljaar te maken. Voor Model 2024 konden de gegevens over pensioenen niet worden geactualiseerd waardoor een eerder peilmoment is gebruikt (eind 2020). Een deel van de mensen die toen een pensioenuitkering ontving behoorde op het peilmoment (2022) niet meer tot de doelpopulatie omdat ze de AOW-leeftijd inmiddels hadden bereikt. Voor het huidige model maken we wel gebruik van gegevens over pensioenuitkeringen op het peilmoment van eind 2023 waardoor we meer pensioengerechtigden overhouden.

Verder is de kans op bijstand voor huishoudens met een of meerdere personen die medicijnen gebruiken tegen verslaving afgenomen. De bijstandskans van dit kenmerk schommelt omdat van jaar op jaar verschilt welke verslavingsmedicijnen gedekt worden door de zorgverzekering.

⁴ De Oekraïense vluchtelingen die na 24 februari 2022 naar Nederland zijn gekomen zitten wel in de cijfers van eind 2022, omdat er voor Model 2024 nog geen rekening gehouden is met het feit dat deze groep niet bijstandsgerechtigd is maar leefgeld ontvangt.

Regiokenmerken

Onderaan in Tabel 3.1 zijn de regionale kenmerken uit de volumecomponent opgenomen. Per kenmerk toont deze tabel de feitelijke bijstandskans voor huishoudens die hierop meer dan een standaarddeviatie lager of hoger scoren dan het gemiddelde. Dit komt overeen met de bijstandskans in PC4-gebieden die relatief laag of hoog scoren op de kenmerken Beschikbaarheid van werk of Werken onder niveau en in buurten die relatief laag of hoog scoren op de kenmerken Buurt waar werken niet de norm is of Overlast in de buurt.

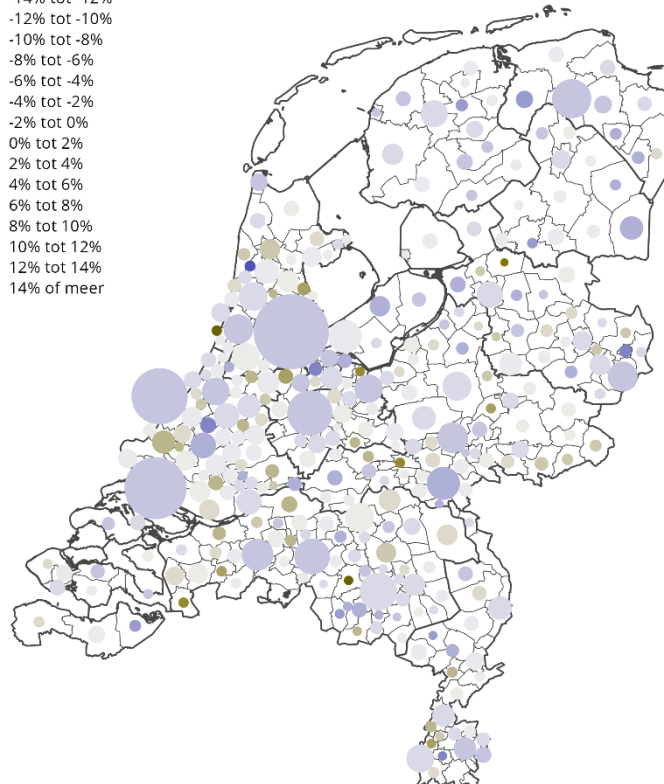
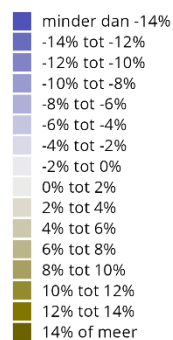
Doorgaans zien we verschillen in bijstandskansen die we verwachten wanneer we PC4-gebieden of buurten vergelijken die relatief laag of hoog scoren op regionale kenmerken. Zo heeft een buurt met relatief veel overlast een bijstandskans van 8,7 procent en een buurt met relatief weinig overlast een bijstandskans van 1,8 procent in 2023. In PC4-gebieden met relatief veel beschikbaarheid van werk is de kans op bijstand hoger dan in PC4-gebieden met relatief weinig beschikbaarheid van werk. Dit komt waarschijnlijk omdat in stedelijke locaties met een hoge beschikbaarheid van werk veel huishoudens wonen met kenmerken die een hoge bijstandskans voorspellen.

Ruimtelijk beeld

Figuur 3.1 laat zien dat het aantal bijstandshuishoudens bij het merendeel van de gemeenten is gedaald. Gemiddeld gaat het om een afname van het aantal bijstandshuishoudens met twee procent. De daling is in de grootste steden (afgezien van Almere) groter dan gemiddeld. Kleinere gemeenten in het westen en zuiden van het land kennen relatief vaak een stijging van het aantal bijstandshuishoudens.

Figuur 3.1 De feitelijke bijstandsafhankelijkheid neemt in een groot deel van de gemeenten af

Procentueel verschil feitelijk aantal bijstandshuishoudens

De figuur toont per gemeente het verschil tussen het feitelijke aantal bijstandshuishoudens eind december 2023 en eind december 2022, uitgedrukt als percentage van het feitelijke aantal bijstandshuishoudens eind december 2022. Dit zijn de cijfers die respectievelijk voor de actualisatie van Model 2025 en de actualisatie van Model 2024 worden gebruikt. De cijfers zijn in gemeente-indeling 2024. In enkele gemeenten is het aantal bijstandshuishoudens minder dan tien waardoor de ontwikkeling niet kan worden weergegeven.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

3.2 Ontwikkeling in de prijs per uitkering

Tabel 3.2 toont per achtergrondkenmerk het aantal feitelijke bijstandshuishoudens, de gemiddelde feitelijke prijs per uitkering en de fractie ten opzichte van de norm. De cijfers hebben betrekking op een geheel jaar uitkering. Vanwege aanpassing van de kostendelersnorm is deze tabel aangepast ten opzichte van rapportages in eerdere jaren (zie Vermeulen et al., 2024a). We sluiten vanaf dit modeljaar voor het peilmoment van de normbedragen aan bij het peiljaar van de daadwerkelijke bijstandsbedragen die huishoudens ontvangen. Voor het berekenen van de fractie kijken we dus niet naar normbedragen uit juli 2024, maar naar normbedragen uit juli 2023, zodat de teller en de noemer van deze fractie een consistent peilmoment hebben. We voeren deze aanpassing in de tabel alleen door voor 2023 en niet voor 2022. De fracties voor 2022 komen overeen met de cijfers uit de rapportage van vorig jaar en ze zijn dus nog gebaseerd op bijstandsbedragen uit 2022 en normbedragen uit juli 2023 waardoor deze fracties lager uitpakken dan de fracties voor 2023.

Tabel 3.2 De gemiddelde prijs stijgt relatief sterk in 2023 ten opzichte van 2022

	2023			2022		
	Aantal hh	Gemiddelde prijs	Fractie van het normbedrag	Aantal hh	Gemiddelde prijs	Fractie van het normbedrag
Totaal	348.189/ 344.850 ⁵	16.109	0,86	349.187/ 345.050	14.148	0,79
Huishoudtypen						
Alleenstaande	182.270	16.314	0,89	183.403	14.654	0,81
Eenouder-moeder, jongste kind tot 5	16.292	16.007	0,86	17.016	14.320	0,79
Eenouder-moeder, jongste kind 5-12	20.487	15.693	0,85	20.882	14.034	0,78
Eenouder-moeder, jongste kind 12-18	16.137	15.819	0,86	16.685	13.856	0,78
Eenouder-moeder, jongste kind 18+	19.542	15.177	0,89	18.716	12.247	0,83
Eenouder-vader, jongste kind tot 5	265	16.557	0,89	268	14.679	0,80
Eenouder-vader, jongste kind 5-12	1.088	16.699	0,90	1.131	14.957	0,82
Eenouder-vader, jongste kind 12-18	1.514	16.746	0,90	1.571	14.982	0,83
Eenouder-vader, jongste kind 18+	1.997	15.734	0,90	1.896	12.576	0,84
Paar, jongste kind 18-	34.396	19.614	0,81	34.258	17.204	0,76

⁵ Niet voor ieder huishouden dat bijstand ontvangt is een bijstandsbedrag of bijstandsduur bekend. Wanneer we alle huishoudens die bijstand ontvangen meetellen, geeft dit 349.187 huishoudens op 31 december 2022 en 348.189 huishoudens op 31 december 2023. Wanneer we de huishoudens met ontbrekend bedrag of duur niet meetellen, resulteert dit in 345.050 huishoudens op 31 december 2022 en 344.850 huishoudens op 31 december 2023. De cijfers in deze tabel zijn gebaseerd op het bestand waarin deze huishoudens niet meetellen. Dit is ook het bestand waarop we de prijscomponent schatten.

Paar, jongste kind 18+	7.050	19.241	0,84	6.769	16.329	0,78
Paar zonder kinderen	18.067	18.379	0,77	18.769	16.226	0,71
Thuiswonend meerderjarig kind	24.082	8.222	0,81	22.086	7.273	0,74
Overig huishouden	1.646	16.779	0,60	1.600	13.857	0,57
Leeftijdsgroepen						
18- tot 20-jarige in hh	4.338	6.992	0,83	3.718	4.956	0,76
20- tot 25-jarige in hh	21.323	12.839	0,79	20.473	10.943	0,75
25- tot 30-jarige in hh	29.505	15.423	0,82	27.834	13.688	0,76
30- tot 40-jarige in hh	69.180	16.476	0,84	70.091	14.737	0,77
40- tot 50-jarige in hh	79.690	16.988	0,85	80.858	15.020	0,78
50-jarige tot AOW-leeftijd in hh	170.596	16.727	0,87	172.029	14.821	0,79
Woonsituatie						
Corporatiewoning	295.116	16.384	0,87	292.759	14.545	0,79
Standplaats	1.755	17.369	0,87	1.801	15.173	0,79
Herkomst						
met herkomst Turkije in hh	21.763	16.424	0,87	21.475	14.478	0,79
met herkomst Suriname in hh	18.014	15.929	0,87	18.515	14.270	0,80
met herkomst Nederlandse Cariben in hh	11.151	15.877	0,86	11.236	14.151	0,79
met herkomst Marokko in hh	26.985	16.718	0,87	27.187	14.836	0,80
met herkomst Ghana in hh	1.819	15.885	0,87	1.896	14.008	0,80
met herkomst Somalië of Eritrea in hh	10.090	16.727	0,89	9.838	14.823	0,82
met herkomst overig Afrika in hh	20.133	16.963	0,88	20.040	15.060	0,80
met herkomst Afghanistan in hh	6.345	17.301	0,87	6.010	15.163	0,80
met herkomst Irak in hh	8.910	17.749	0,89	9.101	15.751	0,82
met herkomst Syrië in hh	31.169	18.134	0,88	26.893	15.969	0,82
met herkomst Iran in hh	5.772	17.474	0,91	5.899	15.609	0,83
met herkomst China in hh	2.000	16.258	0,86	2.095	14.567	0,78
met herkomst India in hh	515	15.795	0,83	540	14.154	0,76
met herkomst voormalig Joegoslavië in hh	4.103	16.804	0,88	4.284	14.787	0,80
met herkomst voormalige Sovjet-Unie in hh	4.539	16.916	0,88	4.671	15.142	0,80
met herkomst overig Europa in hh	18.255	15.582	0,82	18.417	13.916	0,75
met herkomst overig Azië in hh	16.741	16.566	0,85	16.066	14.580	0,78
met herkomst overig Amerika en Oceanië in hh	7.011	15.735	0,85	7.001	14.005	0,78
Opleidingsniveau						
HCI-laag in hh	279.928	16.469	0,87	291.322	14.580	0,79
HCI-midden in hh	37.774	13.976	0,77	33.809	12.483	0,70
HCI-hoog in hh	14.787	15.039	0,81	12.318	13.603	0,73
(V)SO/PrO in hh	10.766	11.870	0,80	9.773	9.871	0,74
Gezondheidsindicatoren						

Zorgkosten boven € 5.000	60.259	15.994	0,85	63.831	14.248	0,78
Verleden met zorgkosten boven € 5.000	178.342	16.033	0,85	189.002	14.333	0,78
Gebruik ggz	53.833	15.554	0,85	56.789	14.006	0,78
Verleden met ggz-kosten	169.393	15.819	0,86	175.379	14.157	0,78
Medicijnen voor verslaving	7.157	16.610	0,88	7.737	14.941	0,80
Medicijnen voor depressie	59.288	15.862	0,84	60.431	14.179	0,77
Medicijnen voor psychose/bipolaire stoornis	31.917	15.565	0,85	32.684	13.982	0,77
Medicijnen voor epilepsie en pijn	40.372	16.079	0,85	41.437	14.357	0,78
Medicijngebruik uit minder dan 4 hoofdgroepen	253.144	16.139	0,86	254.277	14.331	0,78
Medicijngebruik uit 4 of 5 hoofdgroepen	72.170	16.581	0,86	72.279	14.713	0,78
Medicijngebruik uit 6 of 7 hoofdgroepen	32.745	16.593	0,86	32.258	14.759	0,78
Medicijngebruik uit 8 of meer hoofdgroepen	11.218	16.518	0,85	10.615	14.676	0,78
Zorgkosten voor hulpmiddelen	60.692	16.329	0,85	59.781	14.542	0,78
Ziekenhuiskosten	219.480	16.204	0,86	215.499	14.450	0,78
Bovengemiddelde huisartskosten	146.391	16.182	0,85	146.625	14.414	0,78
Stapelning van problematiek						
Herkomstland met verhoogde kans op bijstand in hh in hh & 50 tot AOW-leeftijd in hh	74.577	17.560	0,89	72.688	15.461	0,81
Herkomstland met verhoogde kans op bijstand in hh & gezondheidsproblemen in hh	79.449	17.138	0,88	78.936	15.192	0,80
HCI laag in hh b) & gezondheidsproblemen in hh	153.179	16.440	0,86	157.858	14.597	0,79
Voormalig studenten & psychproblematiek in hh	6.070	14.492	0,82	6.035	13.246	0,76
Overige uitkeringen						
WW-uitkering in hh	1.740	9.241	0,43	1.704	8.066	0,40
AO-uitkering (15-80%) in hh	1.370	9.564	0,50	1.429	8.380	0,44
AO-uitkering (80-100%) in hh	14.639	7.288	0,36	14.388	6.640	0,33
ANW-uitkering in hh	133	9.225	0,46	145	8.303	0,44
Ziektewet, wachtgeld in hh	2.687	8.733	0,42	4.577	9.767	0,52
Pensioenuitkering in hh	8.819	13.137	0,71	5.840	11.834	0,64
Vraagkant						
Relatief weinig beschikbaarheid van laaggeschoold werk in gemeente ⁶	56.405	16.114	0,86	50.083	14.280	0,79
Relatief veel beschikbaarheid van laaggeschoold werk in gemeente	44.541	16.396	0,88	51.639	14.624	0,80
Buurteffecten						
Relatief weinig overlast in de buurt	67.645	15.594	0,84	67.734	13.815	0,77

⁶ In Tabel 3.2 van Vermeulen et al. (2023b) zijn cijfers van beide regiokenmerken over relatief weinig of relatief veel per abuis verwisseld.

Relatief veel overlast in de buurt	64.305	16.554	0,88	64.264	14.727	0,81
Loonkostensubsidie						
Ontvangt loonkostensubsidie	3.606	10.522	0,53	3.059	8.977	0,47

De tabel geeft per achtergrondkenmerk het aantal huishoudens, de gemiddelde prijs per uitkering en de fractie ten opzichte van de norm. De prijs per uitkering en de fractie van het normbedrag zijn gecorrigeerd voor uitkeringen aan AOW-gerechtigden en elders verzorgden, opgehoogd naar een geheel jaar uitkering en gemaximeerd op het normbedrag voor het huishouden. Dat sluit aan bij de uitkomstmaat die vanaf model 2019 voor de prijscomponent is gebruikt. De cijfers zijn weergegeven voor de jaren 2022 en 2023.

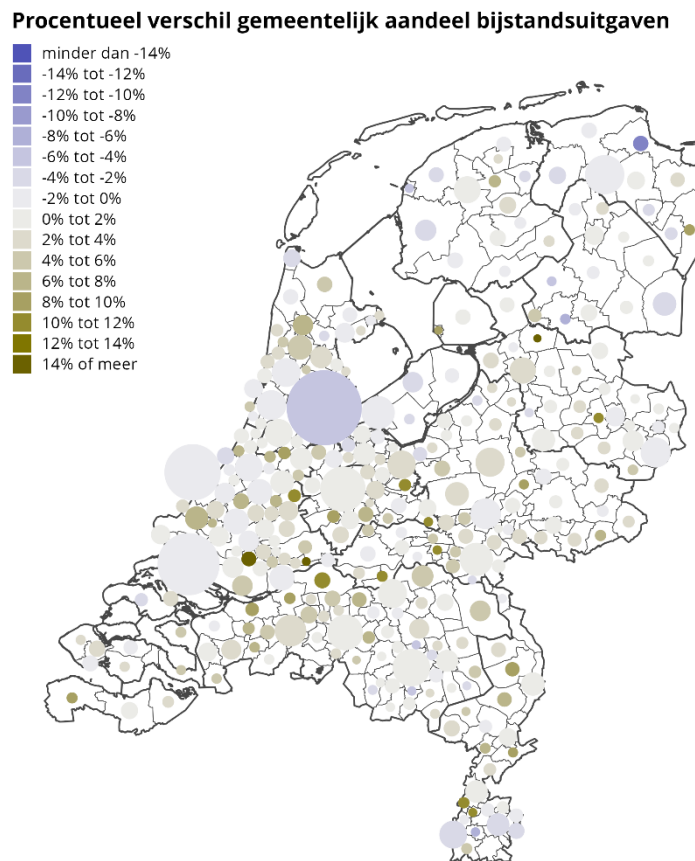
Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

De aanpassing van de methodiek voor 2023 maakt de vergelijking tussen de fracties van beide jaren moeilijker. De fracties zijn in 2022 namelijk lager dan in 2023 omdat we delen door normbedragen uit juli 2023 die aanzienlijk hoger zijn dan in 2022. De normbedragen zijn per 1 januari 2023 fors verhoogd als gevolg van de bijzondere verhoging in het wettelijk minimumloon van circa acht procent die toen is doorgevoerd. Dit is ook terug te zien in de toename van de gemiddelde prijs tussen 2022 en 2023. Verder zijn de fracties verhoudingsgewijs nagenoeg gelijk gebleven. Voor de groep met Ziektewet of wachtgeld zijn de fracties relatief laag ten opzichte van vorig jaar.

Ruimtelijk beeld

Figuur 3.2 laat het procentuele verschil zien in de bijstandsuitgaven. Het gaat hier om uitgavenaandelen waardoor veranderingen in uitgaven op macroniveau geen rol spelen. De gemeentelijke aandelen in de bijstandsuitgaven zijn gegroeid in kleinere gemeenten in de Randstad en westelijk Noord-Brabant. In Amsterdam en, in mindere mate, Groningen, Friesland en Zuid-Limburg dalen de gemeentelijke aandelen relatief sterk.

Figuur 3.2 Het aandeel van de bijstandsuitgaven daalt relatief sterk in Amsterdam en stijgt relatief sterk in kleinere gemeenten in de Randstad en westelijk Noord-Brabant

De figuur toont per gemeente het verschil tussen het aandeel bijstandsuitgaven in 2023 en in 2022, uitgedrukt als percentage van het aandeel bijstandsuitgaven in 2022. Dit zijn de cijfers die respectievelijk voor de actualisatie van Model 2025 en de actualisatie van Model 2024 worden gebruikt. De cijfers zijn in gemeente-indeling 2024.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

3.3 Conclusies

Het beroep op een bijstandsuitkering is tussen eind 2022 en eind 2023 gedaald. De verschillen in de feitelijke bijstandskansen naar type huishouden en regiokenmerken zijn tussen eind 2022 en eind 2023 over het algemeen stabiel. De gemiddelde prijs stijgt aanzienlijk door een flinke stijging in de normbedragen vanaf 2023. Het aantal bijstandshuishoudens daalt relatief sterk in de grootste steden. Alleen in Amsterdam resulteert dit onder de streep ook in een relatief sterke daling van het uitgavenaandeel. In kleinere gemeenten in de Randstad en westelijk Noord-Brabant stijgt het aantal bijstandshuishoudens en uitgavenaandeel relatief sterk.

4 Geactualiseerde voorspelling

Dit hoofdstuk presenteert de geactualiseerde voorspelling van Model 2025. Ook tonen we enkele plausibiliteits-toetsen zoals de afwijking in het aantal voorspelde en daadwerkelijke bijstandshuishoudens, de afwijking in euro's van de budgetten met de feitelijke uitgaven van gemeenten in 2023 en de budgetmutaties ten opzichte van Model 2024. De volgende paragraaf gaat in op de resultaten van de geactualiseerde voorspelling van de volume-component. De daaropvolgende paragraaf gaat in op de resultaten van de geactualiseerde voorspelling van de prijscomponent. Paragraaf 4.3 toetst de uitkomsten op plausibiliteit en Paragraaf 4.4 bevat een verklarende analyse van veranderingen in het objectieve budget. De laatste paragraaf concludeert.

4.1 Volumecomponent

Om de voorspelde bijstandskans te berekenen worden de gewichten van het schattingsmodel voor de volume-component (zie Bijlage C van Vermeulen et al., 2024a) vermenigvuldigd met de kenmerken in het geactualiseerde bestand. Dit geeft voor elk huishouden op 31 december 2023 een bijstandskans. Tabel 4.1 bevat het aantal huishoudens en de bijbehorende werkelijke en voorspelde bijstandskans, uitgesplitst naar achtergrondkenmerken.

Verschillen tussen de voorspelde en werkelijke bijstandskans kunnen een aantal oorzaken hebben. Allereerst zijn de gewichten geschat op het bestand begin 2022. De samenstelling van een groep huishoudens kan sinds die tijd gewijzigd zijn. Substantiële wijzigingen kunnen leiden tot een afwijking tussen de voorspelde en de werkelijke bijstandskans. Ten tweede introduceert de actualisatie zelf ruis die verschillen kan veroorzaken. Deze ruis ontstaat doordat niet alle gegevens geactualiseerd kunnen worden en dus verschillende peilmomenten worden gehanteerd. Dit komt bijvoorbeeld voor bij de HCl: er zijn in de actualisatie meer mensen met een onbekend opleidingsniveau, omdat volledige actualisatie niet mogelijk is. Meer mensen worden aan de groep 'HCl onbekend' toegekend en daardoor verandert de bijstandskans van de mensen die wel zijn ingedeeld.

Dit speelt ook bij kenmerken voor niet-rechthebbenden, zoals vermogen en overwaarde. Doordat vermogensgegevens dateren van 1 januari 2022 is een fictief persoonlijk vermogen berekend. Daardoor kan het zijn dat mensen eind 2023 onterecht als (niet-)rechthebbende worden gezien. Ook bij zorgkosten en medicijngebruik speelt de aansluiting tussen schatting en actualisatie mee, omdat zorgkosten zijn gebaseerd op het jaar 2021, en medicijngebruik op 2022. Migranten die zich in 2022 of 2023 in Nederland vestigden, hebben bijvoorbeeld een relatief grote bijstandskans, maar nog (deels) onbekende zorgkosten.

Verder is het bijstandsverdeelmiddel geen macromodel en het is dan ook niet ontwikkeld met het doel om goede voorspellingen op macroniveau te maken. Ramingen van de ontwikkeling in bijstandsgebruik op macroniveau komen immers van het Centraal Planbureau, terwijl het bij het bijstandsverdeelmiddel gaat om verschillen in bijstandsafhankelijkheid en uitgaven tussen gemeenten. Ontwikkelingen op macroniveau hebben daar geen directe invloed op. Indirect kunnen er natuurlijk wel gevolgen zijn, bijvoorbeeld als een bepaalde groep huishoudens relatief hard door conjuncturele ontwikkelingen wordt getroffen (ten opzichte van andere huishoudtypen) en een gemeente een relatief groot aandeel van deze groep huisvest (ten opzichte van andere gemeenten).

De voorspelde bijstandskans ligt in totaal met 5,0 procent hoger dan de werkelijke bijstandskans van 4,7 procent. Dit was ook bij Model 2024 en Model 2023 het geval: de voorspelde bijstandsafhankelijkheid was bij de actualisatie van Model 2024 5,5 procent, terwijl de werkelijke bijstandskans op 31 december 2022 4,8 procent was. In de

actualisatie van Model 2023 was de voorspelde bijstandsafhankelijkheid 5,7 procent, terwijl de werkelijke bijstandskans op 31 december 2021 5,2 procent was.

Ook voor de meeste groepen geldt dat de voorspelde bijstandskans groter is dan de werkelijke bijstandskans. Er zijn echter uitzonderingen: net als in Model 2024 en Model 2023 is de voorspelde bijstandskans kleiner dan de werkelijke bijstandskans voor huishoudens met 18-20-jarigen en huishoudens waarin minstens één persoon een Ziektewetuitkering of wachtgeld ontvangt. Daarnaast zien we nog een kleinere voorspelde dan werkelijke kans bij huishoudens met minstens één lid van Afghaanse of Syrische herkomst en huishoudens met een AO- of ANW-uitkering. Ook zien we in dit jaar dat de voorspelde kans voor verschillende zorgkenmerken iets lager uitkomt dan de werkelijke bijstandskans. Dit geldt bijvoorbeeld voor huishoudens met één lid dat medicijnen gebruikt tegen verslaving, bipolaire stoornissen of epilepsie en pijn.

Het verschil tussen werkelijke en voorspelde bijstandskans is naar verhouding wat groter bij alleenstaande vaders met een jong kind, paren zonder kinderen, huishoudens met een thuiswonend meerderjarig kind en overige huishoudens. Verder zit er een groot verschil tussen werkelijke en voorspelde bijstandskans voor de groep uit de voormalige Sovjet-Unie. Dit komt doordat er in 2022 een forse instroom plaatsvond van mensen uit andere landen dan Oekraïne die aanzienlijk minder gebruikmaken van de bijstand dan mensen met deze herkomst die toen al in Nederland waren. Mogelijk heeft een deel van deze groep geen bijstandsuitkering omdat ze aanspraak maken op de leefgeldregeling.⁷ Daarnaast zien we een relatief hoge voorspelde bijstandskans voor de groep met ten minste één lid met herkomst India, China en Iran.

Tabel 4.1 De voorspelde bijstandskans ultimo 2023 is hoger dan de werkelijke bijstandskans

Kenmerken	Aantal hh	Werkelijke bijstandskans	Voorspelde bijstandskans
Totaal	7.471.477	4,7%	5,0%
Huishoudenstypen			
Alleenstaande	2.242.061	8,2%	8,8%
Eenouder-moeder, jongste kind tot 5	71.371	23,4%	23,8%
Eenouder-moeder, jongste kind 5-12	115.369	18,1%	18,7%
Eenouder-moeder, jongste kind 12-18	113.380	14,4%	15,0%
Eenouder-moeder, jongste kind 18+	149.876	13,1%	13,5%
Eenouder-vader, jongste kind tot 5	3.939	6,7%	8,5%
Eenouder-vader, jongste kind 5-12	16.504	6,6%	7,3%
Eenouder-vader, jongste kind 12-18	26.940	5,6%	5,9%
Eenouder-vader, jongste kind 18+	57.115	3,5%	3,9%

⁷ Om dit nader te onderzoeken hebben we een onderscheid gemaakt tussen personen met herkomst voormalige Sovjet-Unie die al tijdens de schattingsfase (januari 2022) in Nederland woonden en nieuwkomers die na deze fase zijn gearriveerd. Daarbij sluiten we de groep Oekraïners uit omdat we de nieuwe instroom van Oekraïners niet meenemen in de actualisatiefase. De eerste groep van ongeveer 90 duizend mensen heeft een bijstandskans van zeven procent, maar voor de groep nieuwkomers van ongeveer 30 duizend personen ligt de kans op slechts één procent. Niet-Oekraïense onderdanen komen in aanmerking voor tijdelijke bescherming in Nederland en voor leefgeld wanneer zij op 23 februari 2022 internationale bescherming in Oekraïne hadden, of een andere vorm van tijdelijke (nationale) bescherming omdat ze niet veilig waren in hun land van herkomst. Ook vluchtelingen met een geldige permanente Oekraïense verblijfsvergunning komen in aanmerking, mits ze niet voor 26 november 2021 uit Oekraïne zijn gereisd en na 23 februari 2022 niet in hun land van herkomst zijn geweest.

Paar, jongste kind 18-	1.466.343	2,3%	2,5%
Paar, jongste kind 18+	473.474	1,5%	1,6%
Paar zonder kinderen	1.268.852	1,4%	1,7%
Thuiswonend meerderjarig kind	1.422.189	1,7%	2,0%
Overig huishouden	41.598	4,0%	5,5%
Leeftijdsgroepen			
18-20-jarige in hh	414.561	1,1%	0,9%
20-25-jarige in hh	1.096.183	2,0%	2,5%
25-30-jarige in hh	988.697	3,1%	3,4%
30-40-jarige in hh	1.725.294	4,1%	4,4%
40-50-jarige in hh	1.596.437	5,0%	5,3%
50-jarige tot AOW-leeftijd in hh	2.580.573	6,6%	6,9%
Woonsituatie			
Corporatiewoning	1.860.228	16,0%	16,6%
Standplaats	12.151	14,4%	16,2%
Herkomst			
met herkomst Turkije in hh	244.852	8,9%	9,4%
met herkomst Suriname in hh	226.453	8,1%	8,7%
met herkomst Nederlandse Antillen in hh	116.841	9,7%	10,5%
met herkomst Marokko in hh	213.783	12,7%	13,6%
met herkomst Ghana in hh	17.190	10,7%	11,5%
met herkomst Somalië of Eritrea in hh	34.226	30,0%	31,7%
met herkomst overig Afrika in hh	159.338	12,8%	14,1%
met herkomst Afghanistan in hh	28.097	22,8%	22,5%
met herkomst Irak in hh	35.528	25,2%	26,6%
met herkomst Syrië in hh	69.629	45,2%	45,1%
met herkomst Iran in hh	34.511	17,0%	19,0%
met herkomst China in hh	70.186	2,9%	3,6%
met herkomst India in hh	46.437	1,1%	1,9%
met herkomst voormalig Joegoslavië in hh	55.135	7,5%	8,0%
met herkomst voormalige Sovjet-Unie in hh	85.276	5,4%	7,3%
met herkomst overig Europa	793.002	2,3%	2,8%
met herkomst Azië	354.239	4,8%	5,1%
met herkomst Amerika en Oceanië	190.738	3,7%	4,5%
Opleidingsniveau			
HCI-laag in hh	1.992.443	14,1%	15,3%
HCI-midden in hh	4.026.473	1,0%	1,3%
HCI-hoog in hh	2.567.800	0,6%	0,7%
(V)SO/PrO in hh	133.076	8,3%	9,5%
Gezondheidsindicatoren			
Zorgkosten onbekend	473.270	6,0%	7,1%
Zorgkosten boven € 5.000	745.531	8,1%	8,4%
Verleden met zorgkosten boven de € 5.000	2.658.297	6,8%	7,1%

Gebruik ggz	579.284	9,4%	9,9%
Verleden met ggz-kosten	2.387.951	7,2%	7,6%
Medicijnen tegen verslaving	37.951	18,9%	18,5%
Medicijnen tegen depressie	661.257	9,0%	9,0%
Medicijnen tegen psychose/bipolaire stoornis	213.264	15,1%	14,7%
Medicijnen tegen epilepsie en pijn	325.306	12,5%	12,2%
Medicijngebruik uit < 4 hoofdgroepen	6.852.276	3,7%	4,1%
Medicijngebruik uit 4 of 5 hoofdgroepen	959.889	7,6%	7,7%
Medicijngebruik uit 6 of 7 hoofdgroepen	297.416	11,1%	10,9%
Medicijngebruik uit 8 of meer hoofdgroepen	75.729	14,8%	14,5%
Zorgkosten voor hulpmiddelen	903.316	6,7%	7,0%
Ziekenhuiskosten	4.404.962	5,0%	5,4%
Bovengemiddelde huisartskosten	2.426.900	6,1%	6,4%
Stapeling van problematiek			
Herkomstland met verhoogde kans op bijstand in hh & 50 tot AOW-leeftijd in hh	346.997	21,5%	21,9%
Herkomstland met verhoogde kans op bijstand in hh & gezondheidsproblemen in hh	414.945	19,3%	19,8%
HCI laag in hh & gezondheidsproblemen in hh	865.127	17,8%	18,4%
Voormalig studenten & psychproblematiek in hh	90.438	6,7%	7,2%
Niet-rechthebbenden			
Alleenstaande, vermogen > € 6.505	820.565	1,4%	1,5%
Alleenstaande, vermogen t/m € 6.505 & overwaarde > € 54.900	113.038	2,0%	2,3%
Paar, vermogen > € 13.010	3.205.968	0,4%	0,5%
Paar, vermogen > € 13.010 & overwaarde > € 54.900	700.470	0,6%	0,8%
Student (mbo/hbo/wo) in hh	1.066.282	0,5%	0,6%
WW-uitkering in hh	134.748	1,3%	1,3%
AO-uitkering 15-80% in hh	97.697	1,4%	1,3%
AO-uitkering 80-100% in hh	539.835	2,7%	2,3%
ANW-uitkering in hh	18.247	0,7%	0,6%
ZW of wachtgeld in hh	108.538	2,5%	2,0%
Pensioenuitkering in hh	366.659	2,4%	2,5%
Vraagkant			
Relatief weinig personen werken onder niveau in gemeente	1.080.814	5,3%	5,7%
Relatief veel personen werken onder niveau in gemeente	867.028	5,4%	6,1%
Relatief weinig beschikbaarheid van werk in gemeente	1.034.218	4,7%	4,9%
Relatief veel beschikbaarheid van werk in gemeente	1.206.173	4,9%	5,5%
Buurteffecten			
Relatief weinig inwoners in buurt waar werken niet de norm is in gemeente	848.067	1,3%	1,8%
Relatief veel inwoners in buurt waar werken niet de norm is in gemeente	1.018.673	12,4%	13,1%
Relatief weinig overlast in de buurt	1.081.805	1,8%	1,9%

Relatief veel overlast in de buurt	1.410.507	8,7%	9,6%
------------------------------------	-----------	------	------

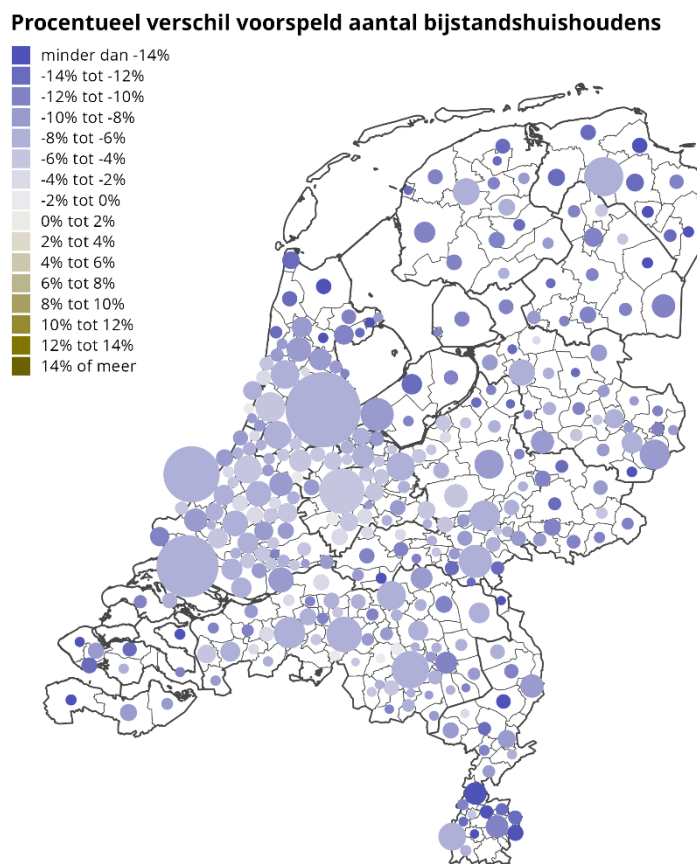
De tabel laat het aantal huishoudens en de werkelijke kans op bijstand op peildatum 31 december 2023 zien. Daarnaast is de voorspelde kans op bijstand, berekend door toepassing van de gewichten uit het schattingsmodel voor de volumecomponent van Model 2025 op het geactualiseerde analysebestand met peildatum 31 december 2023, weergegeven. De cijfers zijn uitgesplitst naar achtergrondkenmerken van huishoudens.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

Ruimtelijk beeld

Het voorspelde aantal bijstandshuishoudens daalt voor bijna alle gemeenten, zie Figuur 4.1. Gemiddeld gaat het om een daling van acht procent. Het voorspelde aantal bijstandshuishoudens daalt in de grootste steden minder sterk dan gemiddeld en lijkt buiten de Randstad sterker te dalen dan in de Randstad.

Figuur 4.1 Voorspelde bijstandsafhankelijkheid daalt minder sterk in grote steden

De figuur toont het procentuele verschil tussen het voorspelde aantal huishoudens met bijstand o.b.v. de volumecomponent van Model 2024 en het voorspelde aantal huishoudens met bijstand o.b.v. de volumecomponent van Model 2025, beide na actualisatie van de gegevens naar respectievelijk ultimo 2022 en ultimo 2023. De cijfers zijn in gemeente-indeling 2024.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

4.2 Prijscomponent

Om de voorspelde fractie van het normbedrag te berekenen worden de gewichten van het schattingsmodel voor de prijscomponent (zie Bijlage C van Vermeulen et al., 2024a) vermenigvuldigd met de kenmerken in het

geactualiseerde bestand. Tabel 4.2 laat zien dat de voorspelde prijsfracties vrijwel gelijk zijn aan de werkelijke prijsfracties. We sluiten in deze tabel vanaf dit modeljaar voor het peilmoment van de normbedragen aan bij het peiljaar van de daadwerkelijke bijstandsbedragen die huishoudens ontvangen. We kijken dus niet naar normbedragen uit juli 2024, maar naar normbedragen uit juli 2023.

Tabel 4.2 Voorspelde fracties ultimo 2023 ongeveer gelijk aan de werkelijke fracties

	Aantal hh	Werkelijke fractie van het normbedrag	Voorspelde fractie van het normbedrag
Totaal	344.850	0,86	0,88
Huishoudtypen			
Alleenstaande	182.270	0,89	0,90
Eenouder-moeder, jongste kind tot 5	16.292	0,86	0,89
Eenouder-moeder, jongste kind 5-12	20.487	0,85	0,87
Eenouder-moeder, jongste kind 12-18	16.137	0,86	0,87
Eenouder-moeder, jongste kind 18+	19.542	0,89	0,87
Eenouder-vader, jongste kind tot 5	265	0,89	0,92
Eenouder-vader, jongste kind 5-12	1.088	0,90	0,92
Eenouder-vader, jongste kind 12-18	1.514	0,90	0,92
Eenouder-vader, jongste kind 18+	1.997	0,90	0,92
Paar, jongste kind 18-	34.396	0,81	0,83
Paar, jongste kind 18+	7.050	0,84	0,84
Paar zonder kinderen	18.067	0,77	0,79
Thuiswonend meerderjarig kind	24.082	0,81	0,88
Overig huishouden	1.646	0,60	0,76
Leeftijdsgroepen			
18- tot 20-jarige in hh	4.338	0,83	0,91
20- tot 25-jarige in hh	21.323	0,79	0,90
25- tot 30-jarige in hh	29.505	0,82	0,87
30- tot 40-jarige in hh	69.180	0,84	0,86
40- tot 50-jarige in hh	79.690	0,85	0,86
50-jarige tot AOW-leeftijd in hh	170.596	0,87	0,88
Woonsituatie			
Corporatiewoning	295.116	0,87	0,88
Standplaats	1.755	0,87	0,87
Herkomst			
met herkomst Turkije in hh	21.763	0,87	0,88
met herkomst Suriname in hh	18.014	0,87	0,89
met herkomst Nederlandse Cariben in hh	11.151	0,86	0,88
met herkomst Marokko in hh	26.985	0,87	0,89

met herkomst Ghana in hh	1.819	0,87	0,91
met herkomst Somalië of Eritrea in hh	10.090	0,89	0,90
met herkomst overig Afrika in hh	20.133	0,88	0,89
met herkomst Afghanistan in hh	6.345	0,87	0,90
met herkomst Irak in hh	8.910	0,89	0,91
met herkomst Syrië in hh	31.169	0,88	0,90
met herkomst Iran in hh	5.772	0,91	0,92
met herkomst China in hh	2.000	0,86	0,88
met herkomst India in hh	515	0,83	0,87
met herkomst voormalig Joegoslavië in hh	4.103	0,88	0,87
met herkomst voormalige Sovjet-Unie in hh	4.539	0,88	0,88
met herkomst overig Europa in hh	18.255	0,82	0,86
met herkomst overig Azië in hh	16.741	0,85	0,87
met herkomst overig Amerika en Oceanië in hh	7.011	0,85	0,87
Opleidingsniveau			
HCI-laag in hh	279.928	0,87	0,88
HCI-midden in hh	37.774	0,77	0,84
HCI-hoog in hh	14.787	0,81	0,84
(V)SO/PrO in hh	10.766	0,80	0,88
Gezondheidsindicatoren			
Zorgkosten boven € 5.000	60.259	0,85	0,86
Verleden met zorgkosten boven € 5.000	178.342	0,85	0,87
Gebruik ggz	53.833	0,85	0,87
Verleden met ggz-kosten	169.393	0,86	0,87
Medicijnen voor verslaving	7.157	0,88	0,88
Medicijnen voor depressie	59.288	0,84	0,86
Medicijnen voor psychose/bipolaire stoornis	31.917	0,85	0,86
Medicijnen voor epilepsie en pijn	40.372	0,85	0,86
Medicijngebruik uit minder dan 4 hoofdgroepen	253.144	0,86	0,88
Medicijngebruik uit 4 of 5 hoofdgroepen	72.170	0,86	0,87
Medicijngebruik uit 6 of 7 hoofdgroepen	32.745	0,86	0,86
Medicijngebruik uit 8 of meer hoofdgroepen	11.218	0,85	0,85
Zorgkosten voor hulpmiddelen	60.692	0,85	0,86
Ziekenhuiskosten	219.480	0,86	0,87
Bovengemiddelde huisartskosten	146.391	0,85	0,87
Stapelning van problematiek			
Herkomstland met verhoogde kans op bijstand in hh & 50 tot AOW-leeftijd in hh	74.577	0,89	0,90
Herkomstland met verhoogde kans op bijstand in hh & gezondheidsproblemen in hh	79.449	0,88	0,89
HCI laag in hh & gezondheidsproblemen in hh	153.179	0,86	0,87

Voormalig studenten & psychproblematiek in hh	6.070	0,82	0,85
Overige uitkeringen			
WW-uitkering in hh	1.740	0,43	0,58
AO-uitkering (15-80%) in hh	1.370	0,50	0,53
AO-uitkering (80-100%) in hh	14.639	0,36	0,40
ANW-uitkering in hh	133	0,46	0,56
Ziektewet, wachtgeld of (overige uitkering in 2021) in hh	2.687	0,42	0,53
Pensioenuitkering in hh	8.819	0,71	0,73
Vraagkant			
Relatief weinig beschikbaarheid van laaggeschoold werk in gemeente	56.405	0,86	0,88
Relatief veel beschikbaarheid van laaggeschoold werk in gemeente	44.541	0,88	0,89
Buurteffecten			
Relatief weinig overlast in de buurt	67.645	0,84	0,86
Relatief veel overlast in de buurt	64.305	0,88	0,90
Loonkostensubsidie			
Ontvangt loonkostensubsidie	3.606	0,53	0,44

De tabel geeft in de derde kolom de gemiddelde werkelijke prijsfractie weer. De laatste kolom geeft de voorspelde gemiddelde fractie weer. Beide fracties zijn berekend met normbedragen van juli 2023. Alleen bijstandshuishoudens zijn meegenomen in de voorspelling in de tabel. In werkelijkheid wordt voor alle huishoudens een gemiddelde prijsfractie voorspeld. Deze is echter niet direct vergelijkbaar met de werkelijke prijsfractie van bijstandshuishoudens.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

Voor het merendeel van de huishoud- en regiokenmerken zijn de voorspelde prijsfracties vrijwel gelijk aan de werkelijke prijsfracties. Voor overige huishoudens en thuiswonende meerjarige kinderen wordt de voorspelde prijsfractie echter wel relatief sterk overschat. Hetzelfde geldt voor huishoudens met minstens één lid tussen de 18 tot 20 jaar of tussen de 20 tot 25 jaar. Ook bij huishoudens met een WW-, ANW-, ZW-uitkering of wachtgeld zien we een relatief sterke overschatting van de prijsfractie. Blijkbaar verdienen huishoudens met zo'n uitkering of wachtgeld meer bij dan voorspeld. Daarnaast is de werkelijke fractie lager voor de groep met HCI-midden dan het model voorspelt. Hetzelfde geldt voor de groep met praktijk- of speciaal onderwijs. De indicator voor LKS-ontvangst zorgt ervoor dat huishoudens, die zowel bijstand als LKS ontvangen, gemiddeld een lagere uitkering ontvangen. De fractie van het normbedrag is in werkelijkheid wel hoger dan voorspeld.

In Tabel 4.3 is te zien dat voor zowel de schattingsfase als de actualisatiefase van Model 2025 de gemiddelde voorspelde fractie 2023 ongeveer gelijk is aan de werkelijke fractie. Hetzelfde gold voor Model 2024. De stijging van de fracties tussen Model 2024 en Model 2025 heeft opnieuw te maken met het peilmoment van de normbedragen. Voor Model 2025 sluiten de peilmomenten aan bij het jaar waarop het daadwerkelijke bijstandsgebruik betrekking heeft, maar Model 2024 gaat uit van de meest recent beschikbare normbedragen waardoor de fracties lager uitvallen.

Tabel 4.3 Voorspelde fracties voor beide modeljaren nagenoeg gelijk aan de werkelijke fracties

Model	Fractie van het normbedrag: gemiddelde schatting		Fractie van het normbedrag: gemiddelde actualisatie	
	Werkelijk	Voorspeld	Werkelijk	Voorspeld
Model 2025	0,88	0,88	0,86	0,88
Model 2024	0,80	0,81	0,79	0,80

De tabel geeft in de eerste en de derde kolom de gemiddelde werkelijke prijsfractie weer. De tweede en de vierde kolom geven de gemiddelde voorspelde prijsfractie weer. Fracties zijn voor Model 2025 berekend met normbedragen van juli 2022 (schattingsfase) en juli 2023 (actualisatiefase) en voor Model 2024 met normbedragen van januari 2023 (schattingsfase) en juli 2023 (actualisatiefase). Alleen bijstandshuishoudens zijn meegenomen in de voorspelling in de tabel. In werkelijkheid wordt voor alle huishoudens een gemiddelde prijsfractie voorspeld. Deze is echter niet direct vergelijkbaar met de werkelijke prijsfractie van bijstandshuishoudens.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

4.3 Plausibiliteit

Net als in Paragraaf 4.2 van het achtergronddocument over de schattingsfase (Vermeulen et al., 2024a) tonen we in deze paragraaf afwijkingen tussen budget in 2025 en uitgaven - in deze rapportage in 2023 (in de schattingsfase was dit 2022). We tonen daarnaast budgetmutaties. Deze uitkomsten geven een beeld van de plausibiliteit van de geactualiseerde uitkomsten. Een tweede doel van het rapporteren van deze resultaten is om te laten zien hoe de afwijking en de budgetmutaties van de verdeling van de reguliere budgetten tot stand komen. De objectieve budgetten maken hier voor de grotere gemeenten namelijk het leeuwendeel van uit.

4.3.1 Afwijking in euro's

De afwijking tussen de budgetten op basis van het objectieve verdeelmodel en de uitgaven in 2023 is een manier om de plausibiliteit van de schattingsresultaten te beoordelen. Hiertoe bepalen we eerst het voorspelde bedrag per huishouden door de voorspelde fractie van het normbedrag te vermenigvuldigen met het normbedrag van een huishouden per 1 juli 2024. Het objectieve budget volgt dan door de voorspelde kans per huishouden in het geactualiseerde bestand te vermenigvuldigen met het voorspelde bedrag per huishouden en dit over alle huishoudens binnen de gemeente op te tellen. Het objectieve budgetaandeel per gemeente resulteert door het objectieve budget te delen door het totaal aan objectieve budgetten van alle gemeenten in 2025. Merk op dat deze maatstaf robuust is voor veranderingen in budget en uitgaven op macroniveau.

Voor de 'afwijking in euro's' tussen objectieve budgetaandelen en uitgavenaandeel is gekeken naar het procentuele absolute verschil tussen het budgetaandeel voor 2025 en het uitgavenaandeel in 2023. Deze vergelijking is echter niet helemaal zuiver. Allereerst bevatten de uitgaven in 2023 ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen en instellingsbewoners. Omdat het budget voor dak- en thuislozen en instellingsbewoners buiten het model om wordt verdeeld, is deze component niet meegenomen in de budgetaandelen die uit het model volgen. Dit zorgt voor een afwijking ten opzichte van de uitgaven in 2023 en vertaalt zich in een grotere afwijking in euro's. Daarnaast gebruikt het model normbedragen per 1 juli 2024 om budgetten voor 2025 te berekenen. De uitgaven 2023 zijn gebaseerd op normbedragen die golden in 2023. De ontwikkeling in de hoogte van de normbedragen is niet voor elk type huishouden gelijk. Ook dit kan daarom resulteren in een minder goede aansluiting. Tenslotte kunnen verschillen tussen budget en uitgaven ook ontstaan door gemeentelijk beleid en uitvoering.

Tabel 4.4 vergelijkt de afwijking in euro's voor Model 2025 met Model 2024, met een onderscheid naar verschillende grootteklassen van gemeenten. De aansluiting tussen budgetten op basis van het objectieve verdeelmodel (na toepassing van zowel de volume- als prijscomponent) en de uitgavendelen is lager voor Model 2025 dan voor Model 2024. Deze daling is terug te zien voor alle gemeenteklassen behalve voor gemeenten tussen 100.000 en 250.000 inwoners.

Tabel 4.4 Afwijking in euro's lager in Model 2025 ten opzichte van Model 2024

Verskil tussen budgettaandeel en uitgavenaandeel	gem	min	max	totaal	# kleiner dan - 12,5%	# - 12,5% tot - 7,5%	# -7,5% tot 0%	# 0% tot 10%	# groter dan 10%
Model 2025									
Gemeentegrootte									
15.000 - 40.000 inwoners	10,1	-23,9	41,4	170	12	18	34	57	49
40.000 - 100.000 inwoners	7,7	-11,1	46,4	103	0	5	23	46	29
100.000 - 250.000 inwoners	6,4	-10,4	13,8	28	0	4	9	8	7
Meer dan 250.000 inwoners	5,2	-9,3	-2,1	4	0	1	3	1	0
Totaal	8,9	-23,9	46,4	305	12	28	69	111	85
Gewogen naar inwonertal	7,5	-23,9	46,4	305	12	28	69	111	85
Gewogen naar uitgavenaandeel	6,5	-23,9	46,4	305	12	28	69	111	85
Model 2024									
Gemeentegrootte									
15.000 - 40.000 inwoners	12,1	-41,1	47,9	170	7	12	37	49	65
40.000 - 100.000 inwoners	9,2	-9,2	53,4	103	0	3	17	49	34
100.000 - 250.000 inwoners	6,0	-10,1	23,3	28	0	3	8	14	3
Meer dan 250.000 inwoners	7,9	-11,4	-4,1	4	0	2	2	0	0
Totaal	10,5	-41,1	53,4	305	7	20	64	112	102
Gewogen naar inwonertal	8,9	-41,1	53,4	305	7	20	64	112	102
Gewogen naar uitgavenaandeel	7,7	-41,1	53,4	305	7	20	64	112	102

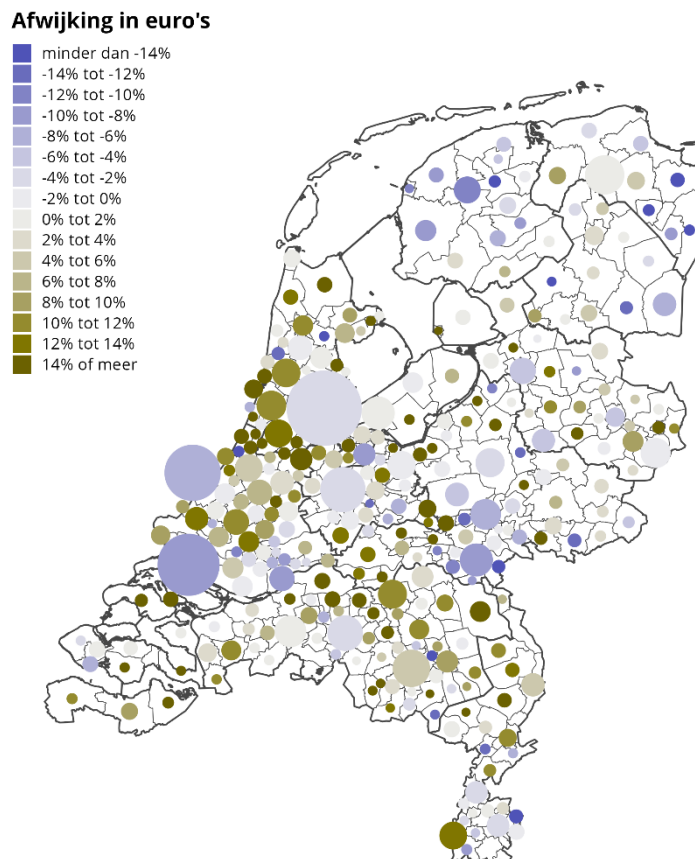
De beschrijvende statistieken zijn gebaseerd op gebudgetteerde gemeenten (gemeenten met minstens 15.000 inwoners) van het jaar 2023 voor Model 2025 en 2022 voor Model 2024. Budgetaandelen worden bepaald aan de hand van het objectieve budget dat uit het model volgt. Dat geldt ook voor de gemeenten die gedeeltelijk historisch worden gebudgetteerd, er is dus nog geen rekening gehouden met de historische component. Het gemiddelde betreft de gemiddelde absolute afwijking in euro's.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

Ruimtelijk beeld

De afwijking in euro's is negatief in de grotere steden, zie Figuur 4.2. De figuur toont voor Model 2025 per gemeente het verschil tussen het objectieve budgetaandeel op basis van de actualisatiefase en het aandeel in de totale bijstandsuitgaven in 2023, uitgedrukt als percentage van het uitgavenaandeel. De afwijking in euro's is positief in de kleinere gemeenten, voornamelijk in (de noordvleugel van) de Randstad en Noord-Brabant.

Figuur 4.2 De afwijking in euro's is vooral negatief in grote steden

De figuur toont voor Model 2025 per gemeente het verschil tussen het objectieve budgetaandeel op basis van de actualisatiefase en het aandeel in de totale bijstandsuitgaven in 2023, uitgedrukt als percentage van het uitgavenaandeel. Cijfers zijn in gemeente-indeling 2024.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research

4.3.2 Budgetmutaties

Veranderingen in het budget ten opzichte van de verdeling van vorig jaar zijn een derde manier om de plausibiliteit van de uitkomsten te beoordelen. Om ervoor te zorgen dat verschillen in de omvang van het macrobudget geen rol spelen, is gekeken naar veranderingen in de budgetaandelen van gemeenten. Tabel 4.5 laat zien dat er verschuivingen optreden in de verdeling van objectieve budgetaandelen naar gemeentegrootte. Zo neemt het budgetaandeel van gemeenten van 15.000 tot 100.000 inwoners af. De budgetaandelen van gemeenten van 100.000 of meer inwoners nemen daarentegen toe.

Tabel 4.5 Kleine verschuiving in objectieve budgetaandelen van kleine naar grote gemeenten

Mutaties in objectieve budgetaandelen	Cumulatieve objectieve budgetaandelen		
	2025	2024	mutatie in procentpunt
Gemeentegrootte			
0 - 15.000 inwoners (n =37/37)	1,1	1,1	0,0
15.000 - 40.000 inwoners (n =170/170)	14,7	14,8	-0,1
40.000 - 100.000 inwoners (n = 103/103)	29,4	29,6	-0,2
100.000 - 250.000 inwoners (n = 28/28)	29,0	28,8	0,2
minstens 250.000 inwoners (n = 4/4)	25,9	25,7	0,2
Totaal (n = 342/342)	100	100	

Cumulatieve objectieve budgetaandelen zijn berekend op basis van alle gemeenten in een bepaalde grootteklasse, ingedeeld op basis van het jaar 2025 (Model 2025) en het jaar 2024 (Model 2024). Budgetaandelen worden bepaald aan de hand van het objectieve budget dat uit het model volgt.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

Tabel 4.6 laat zien dat er voor individuele gemeenten sprake kan zijn van grotere veranderingen in de budgetaandelen tussen Model 2024 en 2025. De procentuele veranderingen in budgetaandelen zijn gemiddeld groter bij de kleinere gemeenten. Ook de grote uitschieters in de budgetaandeelmutaties doen zich met name voor bij de gemeenten tot 40.000 inwoners. De mutaties in objectieve budgetaandelen zijn gemiddeld het kleinst voor gemeenten met meer dan 100.000 inwoners. Voor deze gemeenten geldt dat ongeveer twee derde erop vooruitgaat.

Tabel 4.6 Objectieve budgetaandelen veranderen sterker voor kleinere gemeenten

Mutaties in objectieve budgetaandelen	procentuele (absolute) verandering budgetaandeel 2025 t.o.v. budgetaandeel 2024				
	gem	min	max	# neg	# pos
Gemeentegrootte					
15.000 - 40.000 inwoners (n =170)	3,4	-16,0	9,2	92	78
40.000 - 100.000 inwoners (n = 102)	2,8	-9,6	6,6	51	52
100.000 - 250.000 inwoners (n = 28)	1,5	-2,5	3,6	11	17
minstens 250.000 inwoners (n = 4)	1,5	-0,4	4,0	1	3
Totaal (n = 305)	3,0	-16,0	9,2	155	150

Objectieve budgetaandelen zijn berekend op basis van (deels) gebudgetteerde gemeenten in 2025. Budgetaandelen worden bepaald aan de hand van het objectieve budget dat uit het model volgt, hierin is nog geen historische component toegepast.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

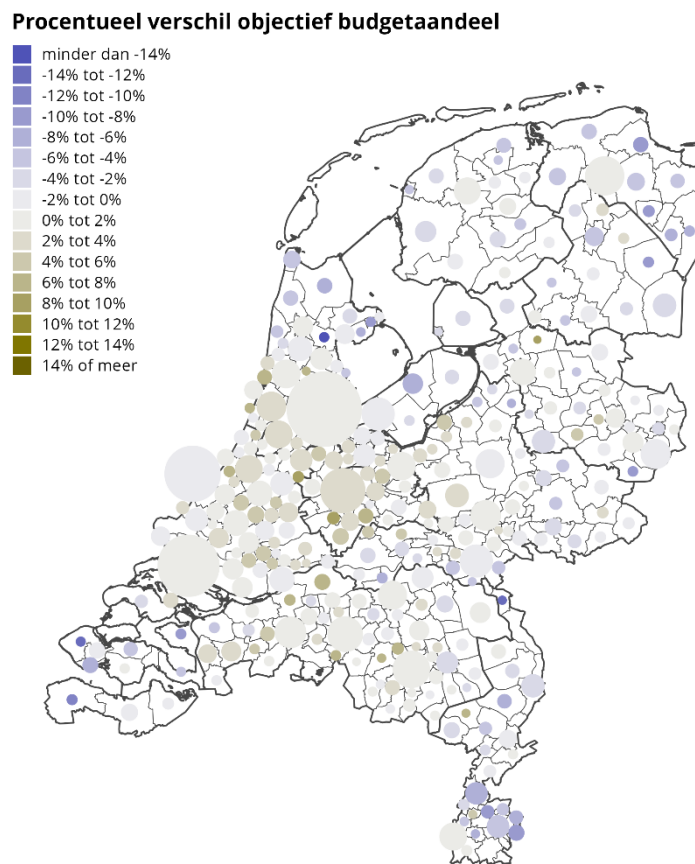
Gemiddeld zijn de mutaties in budgetaandelen kleiner dan de mutaties van Model 2023 naar Model 2024 (zie Vermeulen et al., 2023b). Het ging toen om een gemiddelde van 5,6 procent. Dit heeft te maken met de wijzigingen vanwege de doorontwikkeling per Model 2024. De wijzigingen tussen de modelspecificatie in modeljaar 2023 en modeljaar 2024 zorgden toen ook voor mutaties. De gemiddelde mutaties in objectieve budgetaandelen zijn echter

ook kleiner dan de mutaties van Model 2022 naar Model 2023. Toen ging het om een gemiddelde van 4,2 procent (Vermeulen et al., 2022b).

Ruimtelijk beeld

Figuur 4.3 laat zien hoe de objectieve budgetaandelen per gemeente veranderen ten opzichte van de objectieve budgetaandelen die volgden uit de actualisatie van Model 2024. De ontwikkeling in de objectieve budgetaandelen zijn over het algemeen klein: ruim veertig procent van de gemeenten heeft een ontwikkeling van het budgetaandeel tussen -2% en 2% - en onder de twintig grootste gemeenten zijn slechts vier gemeenten met een ontwikkeling van het budgetaandeel buiten deze bandbreedte. Het objectieve budgetaandeel stijgt in de grotere gemeenten en in de Randstad en daalt relatief vaak in kleinere gemeenten in het Noorden (bijvoorbeeld Friesland, kop van Noord-Holland) en het Zuiden (bijvoorbeeld Zuid-Limburg, Zeeuws-Vlaanderen).

Figuur 4.3 Relatief beperkte verschillen in objectieve budgetaandelen

De figuur toont het procentuele verschil tussen het objectieve budgetaandeel van Model 2024 en het objectieve budgetaandeel van Model 2025, beide na actualisatie van de gegevens naar respectievelijk ultimo 2022 en ultimo 2023. De cijfers zijn in gemeente-indeling 2024.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research

4.4 Verklarende analyse van objectieve budgetmutaties

In deze paragraaf verkennen we welke factoren het meest bepalend zijn voor de verandering in het objectieve budget van de gemeenten. Hiertoe hebben we een regressieanalyse uitgevoerd van de objectieve budgetmutatie

op veranderingen in regiokenmerken, de procentuele verandering van het aantal huishoudens en de procentuele verandering in de geschatte kans op bijstand op basis van huishoudkenmerken.⁸ Het gaat om veranderingen tussen de peildatum van Model 2024 en de peildatum van Model 2025 in de actualisatiefase.

Kenmerken op huishoud-, buurt- en PC4-niveau zijn naar gemeenteniveau geaggregeerd.⁹ Dat kan wel leiden tot vertekening van de bijdrage van kenmerken als er binnen gemeenten sprake is van samenhang met bijstandskans.¹⁰ Observaties zijn gewogen naar het aantal huishoudens.¹¹ Op basis van deze regressie hebben we vervolgens een dominantieanalyse uitgevoerd om te bepalen welke kenmerken het meest bepalend waren voor de mutatie van het objectieve budget.

Figuur 4.4 toont het resultaat van de dominantieanalyse. In deze figuur zijn de kenmerken geordend naar hun relatieve bijdrage, met het belangrijkste kenmerk aan de linkerkant. Op de verticale as staat de bijdrage van het kenmerk aan de verklaringskracht van het model. De twee kenmerken met de grootste bijdrage zijn Bijstandskans o.b.v. huishoudkenmerken en het aantal huishoudens in de gemeente. Figuur 4.5 en Figuur 4.6 tonen kaartjes van de veranderingen in deze kenmerken. De andere vier kenmerken hebben een verklaringskracht van minder dan twee procent.¹²

Dat de regiokenmerken geen belangrijke rol meer spelen bij de verklaring van veranderingen in het objectieve budget is een opmerkelijke verandering ten opzichte van eerdere jaren, zie Vermeulen et al. (2022b) en Vermeulen et al. (2023b). Dit is een gevolg van het stabielere maken van de regiokenmerken bij de doorontwikkeling van het bijstandsverdeelmiddel (Vermeulen et al., 2023d).¹³ Middeldorp et al. (2022) laten zien dat de veranderingen in de regiokenmerken die hierbij zijn doorgevoerd ervoor zorgen dat ze aanzienlijk minder van jaar op jaar variëren. Uit Figuur 4.4 blijkt dat deze kenmerken hierdoor tot aanzienlijk minder variatie in de budgetverdeling leiden. Dit is dan ook een aannemelijke verklaring voor de in Paragraaf 4.3.2 besproken afname in de omvang van de objectieve budgetmutaties ten opzichte van eerdere jaren.

⁸ De geschatte kans op bijstand op basis van huishoudkenmerken is bepaald door alle regiokenmerken in de volumecomponent op hun landelijke gemiddelde te zetten, hiermee op huishoudniveau de bijstandskans te voorspellen en deze uitkomst vervolgens te aggregeren naar gemeenteniveau. Het kenmerk Beschikbaarheid van laaggeschoold werk hebben we niet meegenomen, omdat de verandering hierin zeer sterk correleert met de verandering in Werken onder niveau.

⁹ Als gevolg van de doorontwikkeling van het bijstandsverdeelmiddel zijn de regiokenmerken per Model 2024 op buurt- of PC4-niveau geoperationaliseerd. We aggregeren de regiokenmerken naar gemeenteniveau door het gemiddelde te nemen over de verschillende buurten of PC4's binnen de gemeente, gewogen naar het aantal inwoners in de buurt of PC4. Door deze aggregatie verliezen we wel variatie binnen de gemeente voor deze kenmerken.

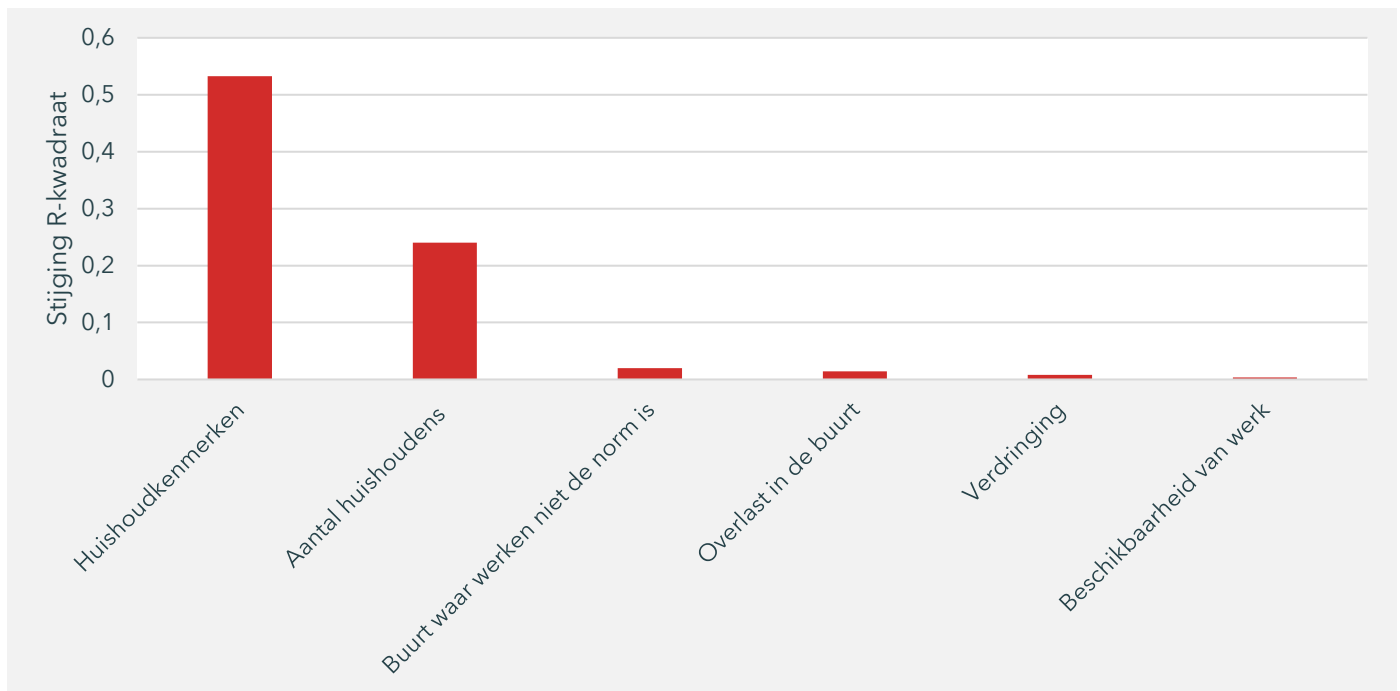
¹⁰ Dit geldt bijvoorbeeld voor het kenmerk Buurt waar werken niet de norm is. Vanwege het niet-lineaire karakter van het model is de bijdrage van dit kenmerk groter in buurten met een hogere bijstandskans. Bij aggregatie naar gemeenteniveau gaat dit effect verloren.

¹¹ Enkele kleine gemeenten zijn niet meegenomen, omdat informatie hierover vanwege lage aantallen niet kon worden geëxporteerd uit de CBS-microdataomgeving.

¹² Overlast in de buurt is niet geactualiseerd ten opzichte van voorgaand modeljaar. Er kunnen wel verschillen ontstaan doordat de buurtindeling van 2023 is gebruikt in plaats van de buurtindeling van 2022.

¹³ Vermeulen et al. (2023a) laten weliswaar zien dat de coëfficiënten voor de regiokenmerken als gevolg van de doorontwikkeling dalen, maar deze daling is niet groot genoeg om deze uitkomsten van de dominantieanalyse te verklaren.

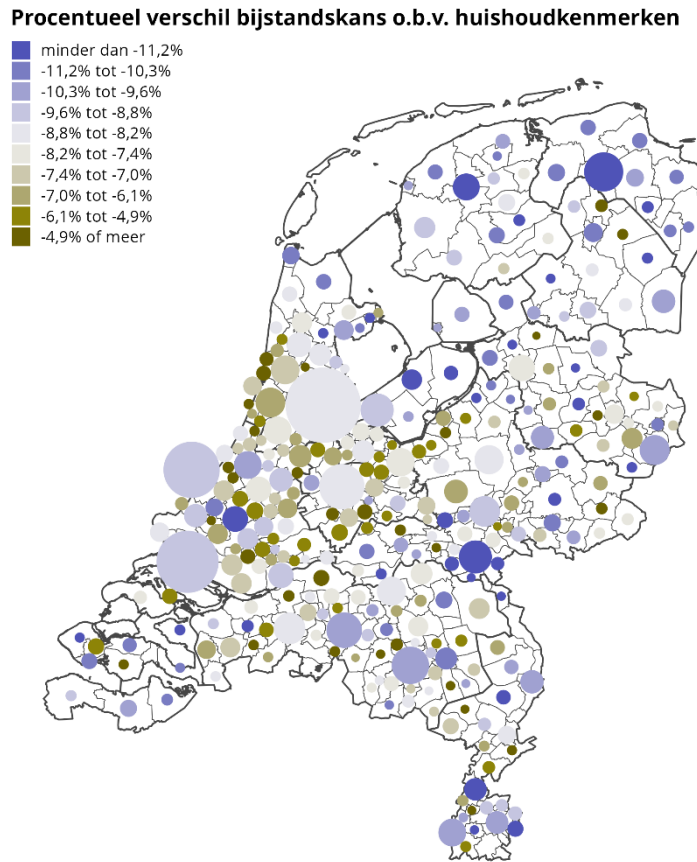
Figuur 4.4 De huishoudenkenmerken en het aantal huishoudens zijn bepalend voor de veranderingen in het objectieve budget van gemeenten

De figuur toont de uitkomst van de dominantieanalyse. Deze analyse meet de relatieve bijdrage van de verklarende variabelen, in dit geval de (procentuele) verschillen van de regiokenmerken uit het volumemodel, de bijstandskans o.b.v. huishoudenkenmerken en het aantal huishoudens, op de verandering in objectieve budgetaandelen. Voor de regiokenmerken kijken we naar de verschillen tussen de geactualiseerde gegevens van Model 2024 en Model 2025. Bij de bijstandskans o.b.v. huishoudenkenmerken en het aantal huishoudens kijken we naar de relatieve verschillen tussen de geactualiseerde gegevens van Model 2024 en Model 2025.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research

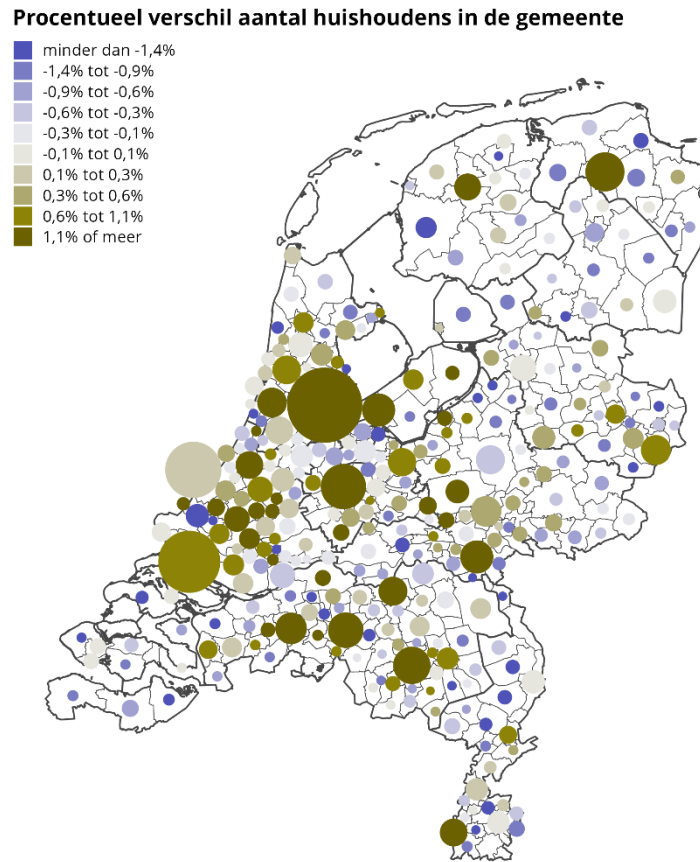
Figuur 4.5 De bijstandskans o.b.v. huishoudkenmerken neemt sterk af in een aantal grote gemeenten

De figuur toont het verschil tussen de berekende bijstandskansen o.b.v. huishoudkenmerken van Model 2024 en Model 2025, uitgedrukt als percentage van de berekende bijstandskansen o.b.v. huishoudkenmerken van Model 2024. De gegevens zijn waar mogelijk geactualiseerd naar ultimo 2022 voor modeljaar 2024 en ultimo 2023 voor modeljaar 2025. De cijfers zijn in gemeente-indeling 2023.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research

Figuur 4.6 Het aantal huishoudens neemt voornamelijk toe in grotere steden

De figuur toont het verschil tussen het aantal huishoudens in Model 2024 en Model 2025, uitgedrukt als percentage van het aantal huishoudens van Model 2024. Het gaat om ultimo 2022 voor modeljaar 2024 en ultimo 2023 voor modeljaar 2025. De cijfers zijn in gemeente-indeling 2023.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research

Tabel 4.7 laat de toegenomen stabiliteit van de regiokenmerken op gemeenteniveau zien aan de hand van correlaties met het vorige modeljaar. Een hoge correlatie betekent dat het regiokenmerk weinig afwijkt van het vorige jaar en dus stabiel is. De correlaties van Model 2025 met Model 2024 liggen tussen de 97 en 100 procent en zijn hoger dan voor eerdere modeljaren. Het verschil is vooral groot voor de kenmerken Werken onder niveau en Beschikbaarheid van laaggeschoold werk. Buurt waar werken niet de norm is en Beschikbaarheid van werk waren al behoorlijk stabiel - de relatief lage correlaties voor Model 2024 zijn het gevolg van de doorontwikkeling van het bijstandsverdeelmiddel. Voor het kenmerk Overlast in de buurt zijn geen correlaties weergegeven voor Model 2025 en Model 2023, omdat dit kenmerk in deze modeljaren niet is geactualiseerd.

Tabel 4.7 De doorontwikkeling van het bijstandsverdeelmiddel heeft de regionale kenmerken stabiel gemaakt

Correlatie van regionale kenmerken op gemeenteniveau met het vorige modeljaar			
Regioekenmerk	Model 2025	Model 2024	Model 2023
Werken onder niveau	98%	81%	70%
Overlast in de buurt	-	98%	-
Buurt waar werken niet de norm is	99%	62%	98%
Beschikbaarheid van werk	100%	94%	99%
Beschikbaarheid van laaggeschoold werk	97%	68%	54%

Deze tabel toont de correlatie van de regioekenmerken op gemeenteniveau met het vorige modeljaar. In modeljaar 2025 zijn alle regionale kenmerken op buurt- of PC4-niveau. We aggregeren deze gegevens naar gemeenteniveau door het gemiddelde van deze regionale kenmerken per gemeente te berekenen.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research

4.5 Conclusies

De voorspelde bijstandskans ultimo 2023 is hoger dan de werkelijke bijstandskans, net als voorgaande modeljaren. Ook voor de meeste groepen geldt dat de voorspelde bijstandskans hoger ligt dan de werkelijke bijstandskans. Voorspelde fracties van het normbedrag zijn ongeveer gelijk aan de werkelijke fracties van het normbedrag ultimo 2022.

De afwijking in euro's is kleiner dan voorgaand modeljaar. Deze daling is terug te zien voor alle gemeenteklassen, behalve voor gemeenten tussen 100.000 en 250.000 inwoners. De afwijking in euro's is positief in de kleinere gemeenten, voornamelijk in (de noordvleugel van) de Randstad en Noord-Brabant.

Objectieve budgetmutaties zijn kleiner dan in voorgaande jaren. Het objectieve budgetaandeel stijgt in de grotere gemeenten en in de Randstad en daalt relatief vaak in kleinere gemeenten in het Noorden (bijvoorbeeld Friesland, kop van Noord-Holland) en het Zuiden (bijvoorbeeld Zuid-Limburg, Zeeuws-Vlaanderen). De objectieve budgetmutaties worden voor een belangrijk deel verklaard door veranderingen in Bijstandskans o.b.v. huishoudkenmerken en het aantal huishoudens. Als gevolg van de doorontwikkeling van het bijstandsverdeelmiddel zijn regioekenmerken stabiel waardoor ze minder invloed hebben op de objectieve budgetverdeling.

5 Voorlopige budgetverdeling

Dit hoofdstuk beschrijft de voorlopige verdeling van het reguliere budget. Dit reguliere budget bevat naast het objectieve deelbudget dat in het vorige hoofdstuk aan de orde kwam een deelbudget dat bepaald is op basis van historische lasten, een deelbudget dat wordt verstrekt ten behoeve van uitkeringen aan dak- en thuislozen en instellingsbewoners en een budget voor loonkostensubsidie (LKS). De budgetverdeling is voorlopig, omdat gegevens over uitgaven aan bijstand en LKS in 2024 nog niet beschikbaar zijn. Voor de vaststelling van de *definitieve* reguliere budgetten wordt gebruikgemaakt van cijfers over LKS-uitgaven in 2024. De voorlopige budgetverdeling is gebaseerd op uitgaven in 2023.

De volgende paragraaf presenteert de berekening van het voorlopige reguliere budget voor 2025. Vervolgens bespreken we de afwijking in euro's van deze budgetverdeling met bijstandsuitgaven in 2023 en de budgetmutaties ten opzichte van 2024.

5.1 Berekening van het budget voor bijstandsuitkeringen

Het reguliere budget is het budget dat een gemeente uiteindelijk toegewezen krijgt. Het ministerie van SZW stelt jaarlijks het macrobudget vast. Vanaf 2022 valt het macrobudget uiteen in twee budgetten die apart worden geraamd: een budget voor bijstandsuitkeringen (algemene bijstand, IOAW, IOAZ, Bbz levensonderhoud) en een budget voor LKS. Het budget bijstand bestaat uit drie deelbudgetten: het deelbudget bijstand objectief, het deelbudget bijstand historisch en het deelbudget ten behoeve van uitkeringen aan dak- en thuislozen en instellingsbewoners (DTI).¹⁴

Objectief budget en budget op basis van historische lasten

De grootste component van het reguliere budget is het objectieve budget dat gebaseerd is op het verdeelmodel. Het vorige hoofdstuk heeft laten zien dat de verklaringskracht van dit model toeneemt met de omvang van gemeenten. Voor gemeenten met minder dan 40.000 inwoners wijken de voorspellingen van het model aanzienlijk meer af van het werkelijke aantal bijstandshuishoudens en de uitgaven aan bijstand dan voor gemeenten met meer dan 100.000 inwoners. Vanwege de grote afwijkingen voor gemeenten met minder dan 40.000 inwoners ontvangen deze gemeenten een deelbudget op basis van historische uitgaven (de uitgaven in 2023) en zijn ze minder afhankelijk van het objectieve budget.

De mate waarin een gemeente objectief wordt gebudgetteerd (m) hangt af van het aantal inwoners op 1 januari 2024. Gemeenten met 40.000 of meer inwoners worden volledig objectief gebudgetteerd ($m = 1$). Bij hen worden de historische uitgaven niet meegenomen. Gemeenten met 15.000 of minder inwoners worden volledig historisch gebudgetteerd ($m = 0$) en zijn dus niet afhankelijk van de uitkomsten van het verdeelmodel. Bij gemeenten met 15.000 tot 40.000 inwoners wordt het budget deels historisch en deels objectief bepaald ($0 < m < 1$). De mate van objectieve budgettering wordt voor deze gemeenten berekend door het aantal inwoners in de gemeente te verminderen met 15.000 en vervolgens te delen door 25.000.¹⁵

¹⁴ Zie ook het Besluit Participatiewet.

¹⁵ Dus $m = \begin{cases} 1, & \text{als } \text{inwoneraantal} \geq 40.000 \\ 0, & \text{als } \text{inwoneraantal} \leq 15.000 \\ \frac{\text{inwoneraantal} - 15.000}{25.000}, & \text{als } 15.000 < \text{inwoneraantal} < 40.000 \end{cases}$

Het historische budget wordt berekend op basis van de gemeentelijke lasten aan Participatiewetuitkeringen in 2023, exclusief uitgaven aan LKS. We corrigeren voor de groei of krimp van het aantal huishoudens tussen 1 januari 2023 en 1 januari 2024 in de gemeente. We berekenen voor elke gemeente het aandeel van deze historische lasten in het totaal over alle gemeenten. Het historische budget volgt door dit uitgavenaandeel te vermenigvuldigen met het macrobudget voor bijstandsuitkeringen en de mate waarin historisch wordt gebudgetteerd ($1 - m$).

Budget ten behoeve van uitkeringen aan dak- en thuislozen en instellingsbewoners

Het budget voor dak- en thuislozen en instellingsbewoners wordt bepaald aan de hand van het aandeel van de netto uitgaven van een gemeente aan deze doelgroepen in de totale netto uitgaven van alle gemeenten aan bijstand, inkomensvoorziening voor oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW), inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen (IOAZ) en bijstand voor zelfstandigen (Bbz 2004) in 2023.¹⁶ Dit uitgavenaandeel wordt gewogen met de mate van budgettering (m) en vervolgens vermenigvuldigd met het macrobudget voor bijstandsuitkeringen.

Budget ten behoeve van de uitgaven aan LKS

De omvang van het voorlopige LKS-budget van een gemeente is berekend door het aandeel van deze gemeente in de totale landelijke netto (lasten minus baten) uitgaven aan LKS in 2023 te vermenigvuldigen met het totale LKS-budget voor 2025. Dit totale LKS-budget voor 2025 is door het ministerie van SZW geraamd en houdt rekening met een jaarlijkse toename van het aantal LKS. Omdat de LKS-uitgaven over 2024 in september 2024 nog niet bekend zijn, gaat de berekening van de voorlopige budgetten voor 2025 nog uit van uitgaven aan LKS in 2023.

Berekening

Het reguliere budget voor een gemeente is dan de som van deze componenten:

regulier budget = objectief + historisch + dak/thuislozen + instellingsbewoners + loonkostensubsidies

Voor een gemeente met minder dan 15.000 inwoners bestaat het budget alleen uit een historisch deel, inclusief LKS-uitgaven. Het LKS-budget wordt bij het definitief maken nog aangepast aan de uitgaven in 2024, dat geldt niet voor het deelbudget bijstand historisch.

5.2 Afwijking in euro's

Tabel 5.1 laat zien dat de afwijking in euro's op basis van de reguliere budgetten aanzienlijk kleiner is dan de afwijking in euro's op basis van de objectieve budgetten. Dat komt omdat het reguliere budget rekening houdt met de uitgaven aan dak- en thuislozen en instellingsbewoners. Daarnaast worden kleine gemeenten (deels) historisch gebudgetteerd. Ook het LKS-budget op basis van realisaties wordt meegenomen voor de reguliere budgetaandelen, terwijl deze voor de objectieve budgetaandelen buiten beschouwing blijven.

De tabel laat zien dat de afwijking in euro's op basis van de reguliere budgetaandelen gemiddeld kleiner is dan voor Model 2024. Deze afname is terug te zien bij alle gemeenten, behalve bij de gemeentegrootte met 40.000 tot 100.000 inwoners. Het aantal gemeenten met een negatief verschil is toegenomen.

¹⁶ Netto betekent hier na aftrek van inkomstenbelasting, het gaat niet om het netteren van baten en lasten van gemeenten. Hier is voor gekozen vanwege de beschikbaarheid van gegevens.

Tabel 5.1 Afwijking in euro's daalt ten opzichte van Model 2024

Verskil tussen regulier budgetaandeel	gem	min	max	totaal	# kleiner dan - 12,5%	# - 12,5% tot - 7,5%	# -7,5% tot 0%	# 0% tot 10%	# groter dan 10%
Model 2025									
Gemeentegrootte									
0 - 15.000 inwoners	2,7	-3,9	25,5	37	0	0	17	19	1
15.000 - 40.000 inwoners	5,0	-16,4	21,5	170	3	5	62	79	21
40.000 - 100.000 inwoners	7,1	-12,0	40,3	103	0	5	26	50	22
100.000 - 250.000 inwoners	5,4	-10,8	13,0	28	0	2	11	10	5
Meer dan 250.000 inwoners	4,3	-9,3	0,5	4	0	1	2	1	0
Totaal	5,4	-16,4	40,3	342	3	13	118	159	49
Gewogen naar inwonertal	5,7	-16,4	40,3	342	3	13	118	159	49
Gewogen naar uitgavenaandeel	5,3	-16,4	40,3	342	3	13	118	159	49
Model 2024									
Gemeentegrootte									
0 - 15.000 inwoners	3,2	-5,1	29,0	37	0	0	10	25	2
15.000 - 40.000 inwoners	6,3	-29,0	23,9	170	1	4	42	89	34
40.000 - 100.000 inwoners	8,5	-9,2	46,9	103	0	3	20	52	28
100.000 - 250.000 inwoners	5,4	-10,7	19,9	28	0	2	9	15	2
Meer dan 250.000 inwoners	6,6	-11,7	-4,4	4	0	1	3	0	0
Totaal	6,6	-29,0	46,9	342	1	10	84	181	66
Gewogen naar inwonertal	6,9	-29,0	46,9	342	1	10	84	181	66
Gewogen naar uitgavenaandeel	6,4	-29,0	46,9	342	1	10	84	181	66

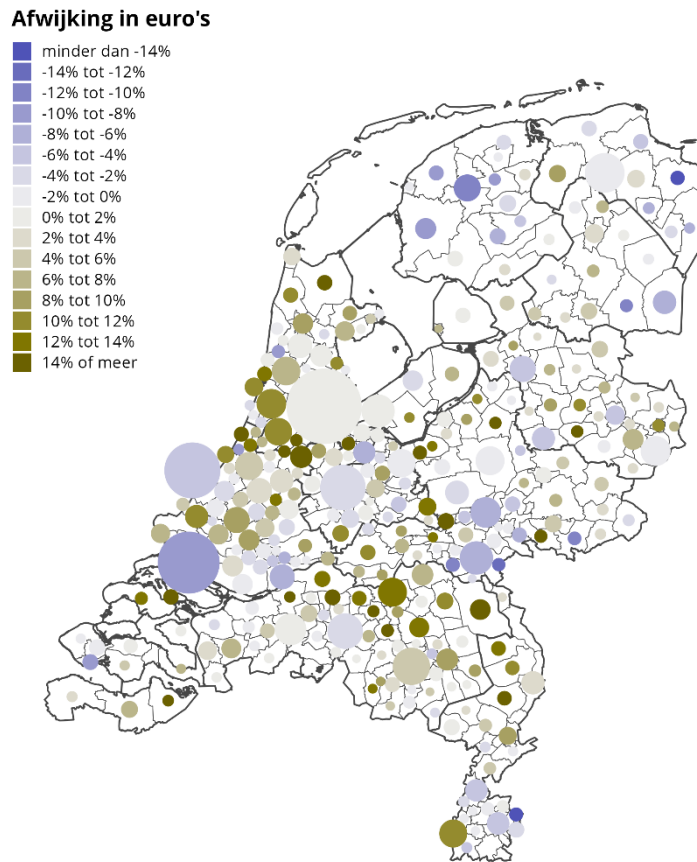
De beschrijvende statistieken zijn gebaseerd op alle gemeenten van het jaar 2025 (voor Model 2025) of alle gemeenten van het jaar 2024 (voor Model 2024). Budgetaandelen worden bepaald aan de hand van het reguliere budget. De gemiddelden zijn gebaseerd op de absolute afwijking in euro's.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

Ruimtelijk beeld

Het ruimtelijke beeld in Figuur 5.1 komt overeen met Figuur 4.2. De afwijking in euro's is vaker negatief in grotere steden en positief in kleinere gemeenten, voornamelijk in (de noordvleugel van) de Randstad, Noord-Brabant en Zeeland.

Figuur 5.1 Vooral positieve afwijking in euro's in kleinere gemeenten en het zuiden van Nederland

De figuur toont per gemeente het procentuele verschil tussen het reguliere budgetaandeel van Model 2025 en het aandeel bijstandsuitgaven in 2023, uitgedrukt als percentage van het aandeel bijstandsuitgaven in 2023. Dit zijn cijfers die voor de actualisatie van Model 2025 worden gebruikt. De cijfers zijn in gemeente-indeling 2024.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research

5.3 Budgetmutaties

Tabel 5.2 laat zien dat er tussen Model 2024 en Model 2025 slechts beperkte verschuivingen optreden in de verdeling van reguliere budgetaandelen naar gemeentegrootte. Bij de G4 blijft het cumulatieve budgetaandeel ongeveer gelijk. De gemeenten met 40.000 tot 100.000 inwoners gaan erop achteruit.

Tabel 5.2 Nauwelijks verschuiving in de cumulatieve budgetaandelen tussen Model 2024 en Model 2025

Mutaties in reguliere budgetaandelen	cumulatieve reguliere budgetaandelen		
	2025	2024	mutatie in procentpunt
Gemeentegrootte			
0 - 15.000 inwoners (n = 37/37)	1,0	1,0	0
15.000 - 40.000 inwoners (n = 170/170)	15,2	15,1	0,1
40.000 - 100.000 inwoners (n = 103/103)	29,6	29,8	-0,2
100.000 - 250.000 inwoners (n = 28/28)	28,7	28,6	0,1
minstens 250.000 inwoners (n = 4/4)	25,5	25,5	0,1
Totaal (n = 342/342)	100	100	0

Cumulatieve reguliere budgetaandelen zijn berekend op basis van alle gemeenten in een bepaalde grootteklasse, ingedeeld op basis van het jaar 2024 (Model 2024) en het jaar 2025 (Model 2025). Budgetaandelen worden bepaald aan de hand van het reguliere budget in het betreffende budgetjaar.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata.

De mutaties van het reguliere budgetaandeel in Model 2025 ten opzichte van Model 2024 per gemeente staan beschreven in Tabel 5.3. Net als voor de mutaties in objectieve budgetaandelen in Tabel 4.6 zijn de mutaties voor kleinere gemeenten relatief groot. Wel zijn de budgetmutaties ten opzichte van Model 2024 gemiddeld genomen kleiner geworden. Het verschil tussen de gemiddelde budgetmutatie van 3,0 procent dit jaar en 4,7 procent vorig jaar is fors en kan gedeeltelijk worden verklaard door de doorontwikkeling van het model vorig jaar. Ook voor Model 2023 waren de gemiddelde budgetmutaties met 4,3 procent aanzienlijk groter. Dit heeft waarschijnlijk te maken met de toegenomen stabiliteit van de regiokenmerken, zie Paragraaf 4.4. De mutaties voor de kleinste gemeenten zijn niet afgenomen, het budget voor deze gemeenten is volledig op realisatiecijfers gebaseerd. Evenals in Model 2024 hebben twee van de vier grootste gemeenten een positieve budgetmutatie.

Tabel 5.3 De mutaties in reguliere budgetaandelen zijn het grootst voor kleine gemeenten

Mutaties in reguliere budgetaandelen	procentuele (absolute) verandering budgetaandeel 2025 t.o.v. budgetaandeel 2024				
	gem	min	max	# neg	# pos
Gemeentegrootte					
0 - 15.000 inwoners (n = 37/38)	6,3	-36,2	29,9	18	19
15.000 - 40.000 inwoners (n = 170/170)	2,9	-9,6	10,9	67	103
40.000 - 100.000 inwoners (n = 103/102)	2,4	-10,3	6,6	53	50
100.000 - 250.000 inwoners (n = 28/28)	1,2	-2,8	3,4	13	15
minstens 250.000 inwoners (n = 4/4)	1,1	-0,7	3,1	2	2
Totaal (n = 342/342)	3,0	-36,2	29,9	153	189

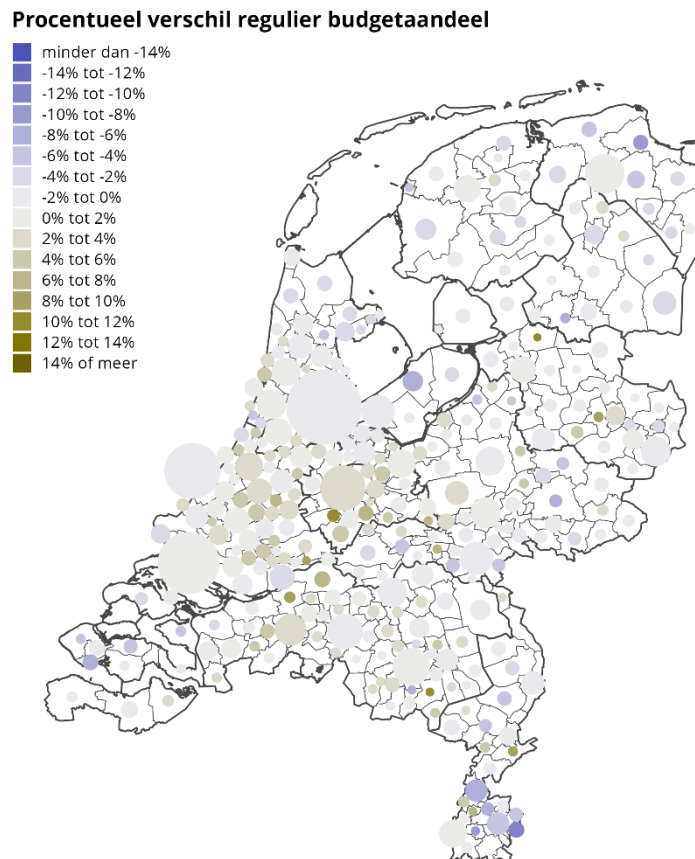
De mutatie in reguliere budgetaandelen is berekend voor alle gemeenten in 2025. Budgetaandelen worden bepaald aan de hand van het reguliere budget in het betreffende budgetjaar.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata.

Ruimtelijk beeld

Het patroon in het reguliere budgetaandeel (zie Figuur 5.2) volgt ongeveer dat in het objectieve budgetaandeel (Figuur 4.3). De ontwikkeling in de reguliere budgetaandelen zijn over het algemeen klein (zie ook Tabel 5.3) en zijn vaker positief in de grotere gemeenten en in de Randstad en relatief vaak negatief in kleinere gemeenten in het Noorden (bijvoorbeeld Friesland, kop van Noord-Holland) en het Zuiden (bijvoorbeeld Zuid-Limburg, Zeeuws-Vlaanderen).

Figuur 5.2 Regulier budgetaandeel neemt toe in kleinere gemeenten in de Randstad

De figuur toont het procentuele verschil tussen het reguliere budgetaandeel van Model 2025 en het reguliere budgetaandeel van Model 2024. De cijfers zijn in gemeente-indeling 2024.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research

5.4 Conclusies

Het beeld in dit hoofdstuk komt sterk overeen met uitkomsten voor de objectieve budgetverdeling in Hoofdstuk 4. De afwijkingen in euro's zijn wel kleiner. Het verschil tussen de gemiddelde budgetmutatie van 3,0 procent dit jaar en 4,7 procent vorig jaar en 4,3 procent voor Model 2023 is fors en heeft waarschijnlijk te maken met de toegenomen stabiliteit van de regiokenmerken.

Referenties

- Vermeulen, W., Kroon, L., Schwartz, T., Athmer, J., van, Eijkel, R. van, Middeldorp, M., Burema, F. & Veldkamp, J. (2022a). Bijstandsverdeelmodel 2023. Technisch achtergronddocument schattingsfase. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek & Atlas Research.
- Vermeulen, W., Schwartz, T., Athmer, J., van, Eijkel, R. van, Middeldorp, M., Burema, F. & Veldkamp, J. (2022b). Bijstandsverdeelmodel 2023. Technisch achtergronddocument actualisatiefase. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek & Atlas Research.
- Middeldorp, M., Halbersma, R. & Burema, F. (2022). Verbetering Regiokenmerken bijstandsverdeelmodel. Amsterdam: Atlas Research.
- Vermeulen, W., Schwartz, T., Athmer, J., Dijkstra, N., Pomp, M. van, Middeldorp, M., Burema, F. & Veldkamp, J. (2023a). Bijstandsverdeelmodel 2024. Technisch achtergronddocument schattingsfase. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek & Atlas Research.
- Vermeulen, W., Schwartz, T., Athmer, J., Dijkstra, N., Pomp, M., van, Middeldorp, M., Burema, F. & Veldkamp, J. (2023b). Bijstandsverdeelmodel 2024. Technisch achtergronddocument actualisatiefase. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek & Atlas Research.
- Vermeulen, W., Schwartz, T., Athmer, J., Dijkstra, N., Pomp, M. van, Middeldorp, M., Burema, F. & Veldkamp, J. (2023c). Vaststellen van de bijstandsbudgetten 2024. Hoofdrapport. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek & Atlas Research.
- Vermeulen, W., Schwartz, T., Athmer, J., van, Middeldorp, M., Burema, F. & Veldkamp, J. (2023d). Doorontwikkeling bijstandsverdeelmodel. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek & Atlas Research.
- Vermeulen, W., Athmer, J., Schwartz, T., van Casteren, B., Pomp, M., van, Middeldorp, M., Burema, F., Veldkamp, J. & Joosse, A. (2024a). Bijstandsverdeelmodel 2025. Technisch achtergronddocument schattingsfase. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek & Atlas Research.
- Vermeulen, W., Athmer, J., Schwartz, T., van Casteren, B., Pomp, M., van, Middeldorp, M., Burema, F., Veldkamp, J. & Joosse, A. (2024c). Vaststellen van de bijstandsbudgetten 2025. Hoofdrapport. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek & Atlas Research.

Bijlage A Gehanteerde normbedragen

Het verdeelmodel houdt bij toekenning van de wettelijke normbedragen per huishouden rekening met de kostendelersnorm die geldt als een woning wordt bewoond door meerdere volwassenen die de woonkosten kunnen delen. Het verdeelmodel rekt met gebruteerde bedragen die het ministerie van SZW aanlevert. Onderstaande tabel bevat de gehanteerde normbedragen in de actualisatiefase, afhankelijk van het huishoudtype, de leeftijd van huishoudleden en het aantal kostendelers.

Bij het actualiseren van het model hanteren we de normbedragen per 1 juli 2023. Wij doen dit om zo nauwkeurig mogelijk aan te sluiten bij de daadwerkelijke bijstandsbedragen die de huishoudens in het actualisatiejaar hebben ontvangen. Bij het voorspellen van de bijstandsbedragen van huishoudens gebruiken we vervolgens de normbedragen per 1 juli 2024. Op deze manier sluiten de bijstandsbudgetten het beste aan bij de situatie in 2025. Beide sets aan normbedragen komen uit een periode na de wijziging van de regels rondom de kostendelersnorm die geldt sinds 1 januari 2023. Per 1 januari 2023 is namelijk de leeftijdsgrens van kostendelers verhoogd van 21 naar 27 jaar. Daarom passen we de kostendelersnorm bij het berekenen van de normbedragen voor zowel 1 juli 2023 als 1 juli 2024 toe op personen van 27 jaar en ouder.

Dit zijn de nieuwe regels (per 1 januari 2023) voor alle huisgenoten die niet meetellen als kostendeler:

- jongeren tot 27 jaar;
- de persoon met wie de bijstandsgerechtigde een gezamenlijke huishouding voert, als er geen anderen in de woning wonen;
- de commerciële huurder/onderhuurder/kostganger of de verhuurder/onderverhuurder/kostgever die in dezelfde woning woont;
- kamerhuurders met een commercieel contract (en die een commerciële huurprijs betalen);
- studenten die een opleiding volgen die recht kan geven op studiefinanciering of tegemoetkoming studiekosten;
- studenten die een Beroeps Begeleidende Leerweg volgen (BBL-studenten).

Vanuit de Microdata kunnen we niet perfect rekening houden met alle uitzonderingen van kostendelers. Over (mbo-, BBL- hbo- en wo-)studenten zijn gegevens beschikbaar. Deze personen tellen we terecht niet mee als kostendeler. Over commerciële (kamer)huur is echter geen informatie beschikbaar. Van deze groep tellen we alle personen die 27 jaar of ouder zijn en geen student zijn onterecht als kostendeler. Tot slot vallen huishoudleden die de AOW-leeftijd hebben bereikt niet meer onder de verantwoordelijkheid van de gemeente, maar we tellen ze bij de berekening van de normbedragen wel mee als kostendeler.

Bij de berekening van de bijstandsbudgetten voor Model 2025 zijn Oekraïense vluchtelingen die na 24 februari 2022 naar Nederland zijn gekomen niet meegenomen, omdat zij leefgeld ontvangen in plaats van bijstand. Dit heeft gevolgen voor het berekenen van de normbedragen. Het komt namelijk voor dat deze Oekraïense vluchtelingen onderdeel zijn van een huishouden dat al bestond voor aanvang van de oorlog in Oekraïne, bijvoorbeeld doordat de partner voorheen al in Nederland woonde of omdat de vluchteling is opgevangen door een al bestaand huishouden. Het gaat om ongeveer 5 duizend huishoudens, verspreid over het land. Voor deze groep geldt dat het huishouden blijft bestaan, maar dat het huishoudtype volgens de definitie van het CBS niet meer consistent is met de data. De Oekraïense vluchteling die uit het model is gehaald, kan bijvoorbeeld één van twee partners zijn binnen een paar waardoor we volgens de CBS-definitie spreken van een paar, maar in de data enkel één van de twee partners observeren.

Het aantal personen in een huishouden en de definitie van het huishouden hebben gevolgen voor de normbedragen. Oekraïense vluchtelingen die leefgeld ontvangen, tellen niet mee als kostendeler en hebben geen recht op bijstand. Door de Oekraïense vluchtelingen die na 24 februari 2024 in Nederland zijn gevestigd niet mee te nemen houdt het model hier op correcte wijze rekening mee. Zodoende tellen de Oekraïense vluchtelingen niet mee voor het bepalen van de bijstandskans, de hoogte van het normbedrag en het bepalen van de kostendelersnorm.

Voor het bepalen van het normbedrag gelden echter een aantal uitzonderingen die wel worden beïnvloed door het niet meenemen van de Oekraïense vluchtelingen. Paren waarvan één partner jonger is dan 21 en de andere partner ouder is dan 21 krijgen een afwijkend normbedrag toegekend op basis van het aantal kostendelers. Door het verwijderen van de Oekraïense vluchtelingen zijn er huishoudens waarvan ofwel de partner die jonger is dan 21, ofwel de partner die ouder is dan 21 uit het model verwijderd. De overgebleven persoon krijgt hierdoor geen afwijkend normbedrag toegekend, maar het standaard normbedrag op basis van het aantal kostendelers.

Voor jongeren geldt daarnaast ook dat het wel of niet hebben van een kind bepalend is voor het normbedrag. Als de Oekraïense vluchteling een kind is, wordt deze verwijderd uit het model. Dit kind telt vervolgens niet mee bij het bepalen van het normbedrag voor de overgebleven leden van het huishouden.

Tabel A.1 Gehanteerde normbedragen, 1 juli 2023

	% t.o.v. wettelijk minimumloon	Netto norm per maand	Netto norm per jaar	Bruto norm per jaar
Normen voor 21-plussers				
Referentie WML	100,00%	€ 1.738,02	€ 20.856,24	€ 23.332,60
Aantal kostendelers - 1	70,00%	€ 1.216,61	€ 14.599,32	€ 18.279,74
2	50,00%	€ 869,01	€ 10.428,12	€ 11.666,30
3	43,33%	€ 753,14	€ 9.037,68	€ 9.461,76
4	40,00%	€ 695,21	€ 8.342,52	€ 8.359,58
5	38,00%	€ 660,45	€ 7.925,40	€ 7.925,40
6	36,67%	€ 637,27	€ 7.647,24	€ 7.647,24
7	35,71%	€ 620,72	€ 7.448,64	€ 7.448,64
8	35,00%	€ 608,31	€ 7.299,72	€ 7.299,72
9	34,44%	€ 598,65	€ 7.183,80	€ 7.183,80
10	34,00%	€ 590,93	€ 7.091,16	€ 7.091,16
Jongerennormen (21-)				
Alleenstaande (ouder)		€ 300,36	€ 3.604,32	€ 3.604,32
Paar, beide partners 21-, zonder kind		€ 600,72	€ 7.208,64	€ 7.208,64
Paar, één 21+, zonder kind		€ 1.169,37	€ 14.032,44	€ 14.032,44
Paar, beide partners 21-, met kind		€ 948,32	€ 11.379,84	€ 11.379,84
Paar, één 21+, met kind		€ 1.516,97	€ 18.203,64	€ 19.126,90

Normen paren (met 21- partner) als er kostendelers zijn, o.b.v. art. 22a, lid 3 Pw		Indien extra aantal kostendelers		
Paar, één 21+, met kind	0	€ 1.516,97	€ 18.203,64	€ 19.126,90
	+1	€ 1.516,97	€ 18.203,64	€ 19.126,90
	+2	€ 1.401,10	€ 16.813,20	€ 16.922,36
	+3	€ 1.343,17	€ 16.118,04	€ 16.118,04
	+4	€ 1.308,41	€ 15.700,92	€ 15.700,92
	+5	€ 1.285,23	€ 15.422,76	€ 15.422,76
	+6	€ 1.268,68	€ 15.224,16	€ 15.224,16
	+7	€ 1.256,27	€ 15.075,24	€ 15.075,24
	+8	€ 1.246,61	€ 14.959,32	€ 14.959,32
	+9	€ 1.238,89	€ 14.866,68	€ 14.866,68
Paar, één 21+, zonder kind	0	€ 1.169,37	€ 14.032,44	€ 14.032,44
	+1	€ 1.169,37	€ 14.032,44	€ 14.032,44
	+2	€ 1.053,50	€ 12.642,00	€ 12.642,00
	+3	€ 995,57	€ 11.946,84	€ 11.946,84
	+4	€ 960,81	€ 11.529,72	€ 11.529,72
	+5	€ 937,63	€ 11.251,56	€ 11.251,56
	+6	€ 921,08	€ 11.052,96	€ 11.052,96
	+7	€ 908,67	€ 10.904,04	€ 10.904,04
	+8	€ 899,01	€ 10.788,12	€ 10.788,12
	+9	€ 891,29	€ 10.695,48	€ 10.695,48
Afwijkende normen paren o.b.v. art. 24 Participatiewet				
rechthebbende 21+ met of zonder kinderen		€ 869,01	€ 10.248,48	€ 11.381,48
rechthebbende 21- zonder kind		€ 300,36	€ 3.542,40	€ 3.542,40
rechthebbende 21- met kind		€ 474,16	€ 5.592,12	€ 5.592,12

Tabel A.2 Gehanteerde normbedragen, 1 juli 2024

	% t.o.v. wettelijk minimumloon	Netto norm per maand	Netto norm per jaar	Bruto norm per jaar
Normen voor 21-plussers				
Referentie WML	100,00%	€ 1.869,21	€ 22.430,52	€ 24.918,39
Aantal kostendelers - 1	70,00%	€ 1.308,45	€ 15.701,40	€ 19.576,46
2	50,00%	€ 934,61	€ 11.215,32	€ 12.459,29
3	43,33%	€ 809,99	€ 9.719,88	€ 10.086,78
4	40,00%	€ 747,68	€ 8.972,16	€ 8.972,16
5	38,00%	€ 710,30	€ 8.523,60	€ 8.523,60
6	36,67%	€ 685,38	€ 8.224,56	€ 8.224,56

7	35,71%	€ 667,58	€ 8.010,96	€ 8.010,96	
8	35,00%	€ 654,22	€ 7.850,64	€ 7.850,64	
9	34,44%	€ 643,84	€ 7.726,08	€ 7.726,08	
10	34,00%	€ 635,53	€ 7.626,36	€ 7.626,36	
Jongerenormen (21-)		€ 323,03	€ 3.876,36	€ 3.876,36	
Alleenstaande (ouder)		€ 646,06	€ 7.752,72	€ 7.752,72	
Paar, beide partners 21-, zonder kind		€ 1.257,64	€ 15.091,68	€ 15.091,68	
Paar, één 21+, zonder kind		€ 1.019,90	€ 12.238,80	€ 12.238,80	
Paar, beide partners 21-, met kind		€ 1.631,48	€ 19.577,76	€ 20.392,49	
Paar, één 21+, met kind					
Normen paren (met 21- partner) als er kostendelers zijn, o.b.v. art. 22a, lid 3 Pw		Indien extra aantal kostendelers	€ 1.631,48	€ 19.577,76	€ 20.392,49
Paar, één 21+, met kind		0	€ 1.631,48	€ 19.577,76	€ 20.392,49
		+1	€ 1.506,86	€ 18.082,32	€ 18.082,32
		+2	€ 1.444,55	€ 17.334,60	€ 17.334,60
		+3	€ 1.407,17	€ 16.886,04	€ 16.886,04
		+4	€ 1.382,25	€ 16.587,00	€ 16.587,00
		+5	€ 1.364,45	€ 16.373,40	€ 16.373,40
		+6	€ 1.351,09	€ 16.213,08	€ 16.213,08
		+7	€ 1.340,71	€ 16.088,52	€ 16.088,52
		+8	€ 1.332,40	€ 15.988,80	€ 15.988,80
		+9			
			€ 1.257,64	€ 15.091,68	€ 15.091,68
Paar, één 21+, zonder kind		0	€ 1.257,64	€ 15.091,68	€ 15.091,68
		+1	€ 1.133,02	€ 13.596,24	€ 13.596,24
		+2	€ 1.070,71	€ 12.848,52	€ 12.848,52
		+3	€ 1.033,33	€ 12.399,96	€ 12.399,96
		+4	€ 1.008,41	€ 12.100,92	€ 12.100,92
		+5	€ 990,61	€ 11.887,32	€ 11.887,32
		+6	€ 977,25	€ 11.727,00	€ 11.727,00
		+7	€ 966,87	€ 11.602,44	€ 11.602,44
		+8	€ 958,56	€ 11.502,72	€ 11.502,72
		+9			
Afwijkende normen paren o.b.v. art. 24 Participatiewet					
rechthebbende 21+ met of zonder kinderen			€ 934,61	€ 11.215,32	€ 12.459,29
rechthebbende 21- zonder kind			€ 323,03	€ 3.876,36	€ 3.876,36
rechthebbende 21- met kind			€ 509,95	€ 6.119,40	€ 6.119,40

“De wetenschap dat het goed is.”

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam. Dat geeft ons zicht op de nieuwste wetenschappelijke methoden. We hebben geen winstoogmerk en investeren continu in het intellectueel kapitaal van de medewerkers via promotietrajecten, het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, kennisnetwerken en congresbezoek.

SEO-rapport 2024-123
ISBN 978-90-5220-452-9

Informatie & Disclaimer

SEO Economisch Onderzoek heeft op de verkregen informatie en data geen onderzoek uitgevoerd dat het karakter draagt van een accountantscontrole of due diligence. SEO is niet verantwoordelijk voor fouten of omissies in de verkregen informatie en data.

Copyright © 2024 SEO Amsterdam.

Alle rechten voorbehouden. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen, onderzoeken en collegesyllabi, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld. Gegevens uit dit rapport mogen niet voor commerciële doeleinden gebruikt worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur(s). Toestemming kan worden verkregen via secretariaat@seo.nl.

Roetersstraat 29
1018 WB, Amsterdam

+31 20 399 1255
secretariaat@seo.nl
www.seo.nl